

Α. ΜΠΑΜΠΑΛΗ

ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΙΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
936

ΣΙ
ΔΟΤΗΣ
Σ Κ. ΡΑΝΟΣ
ΟΓΛΟΥ 5 ΑΘΗΝΑΙ

ΠΑΡΑΤΑΞΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

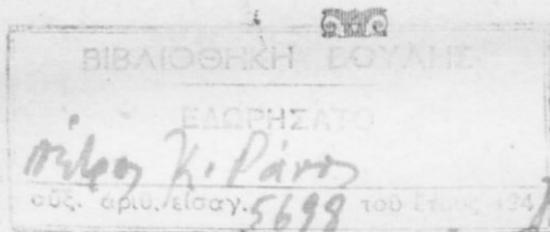
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ

Α. ΜΠΑΜΠΑΛΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ ΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

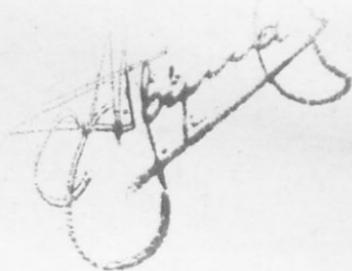

ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΡΑΝΟΣ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5Ε - ΑΘΗΝΑΙ
1947

002
ΕΛΣ
ΣΤ2Α
936

Κάθε αντίτυπο φέρει την υπογραφή του συγγραφέως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΦΟΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Όπως ξέρουμε απ' την Καινή Διαθήκη, ο Χριστός μετά την ανάστασή του, ἐπὶ σαράντα ἡμέρες παρουσιαζόταν συχνὰ εἰς τοὺς μαθητὰς του καὶ τοὺς ἐδίδασκε. Πρὶν δὲ ἀναληφθῆ εἰς τοὺς οὐρανοὺς τοὺς παρήγγειλε νὰ μὴ φύγουν ἀπ' τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ νὰ περιμένουν νὰ τοὺς στείλῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς φωτίσῃ καὶ ὕστερα νὰ σκορπίσουν σ' ὅλον τὸν κόσμον καὶ νὰ διδάξουν στοὺς ἀνθρώπους τὴ νέα Θρησκεία. Σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελία τοῦ Χριστοῦ, οἱ μαθηταὶ παρέμειναν στὴν Ἱερουσαλήμ, περιμένοντας τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Στὸ μεταξὺ ἐξέλεξαν τὸ Ματθαῖα γιὰ ἀντικαταστάτη τοῦ προδότη Ἰούδα. Πενήντα ἡμέρες μετὰ τὸ Πάσχα, οἱ Ἑβραῖοι γιόρταζαν μιὰ γιορτῆ, γιὰ νὰ εὐχαριστοῦν τὸ Θεό, γιὰ τὰ καλὰ τῆς γῆς καὶ γιὰ τὸ θερισμό. Τὴ γιορτῆ αὐτῆ τὴν ἔλεγαν Πεντηκοστή. Τὴν ἡμέρα λοιπὸν τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ ἔτους πού σταυρώθηκε ὁ Χριστός, (33 μ. Χ) πολλοὶ ἄνθρωποι εἶχαν μαζευτεῖ στὴν Ἱερουσαλήμ, ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἰουδαίας. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ εἶχαν κλεισθεῖ σ' ἓνα φιλικὸ τους σπίτι, γιὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων καὶ πρὸσηύχοντο. Ἐξαφνα ἀκούστηκε μιὰ δυνατὴ βοή, σὰν νὰ φυσοῦσε δυνατὸς ἄνεμος καὶ δώδεκα πύρινες γλῶσσες ἦλθαν καὶ ἐκάθησαν στὰ κεφάλια τῶν μαθητῶν. Ἦταν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πὺ τοὺς ἔστειλε ὁ Χριστός, ὅπως τοὺς εἶχε ὑποσχεθεῖ. Ἀπ' τὴ στιγμὴ ἐκείνη, οἱ ταπεινοὶ ἄλιεῖς, φωτίσθηκαν καὶ ἄρχισαν νὰ μιλοῦν διάφορες γλῶσσες. Ὁ κόσμος πὺ ἦταν στὴν Ἱερουσαλήμ, ἀκούοντας τὴ δυνατὴ βοή ἔτρεξε στὸ σπίτι πὺ ἦσαν οἱ μαθηταὶ, γιὰ νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει. Οἱ μαθηταὶ φωτισθέντες ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἄρχισαν νὰ διδάσκουν τοὺς συγκεντρωμένους, μιλώντας

στοῦ καθενὸς τῆ γλῶσσα. Ὁ κόσμος τὰ ἔβλεπε ὅλα αὐτὰ μὲ ἀπορία καὶ μερικοὶ ἔλεγαν : Μὰ αὐτοὶ εἶναι Γαλιλαῖοι, πῶς μπορούν νὰ μιλοῦν τόσες γλῶσσες; Ἄλλοι πάλι ἔλεγαν « Ἀσφαλῶς θὰ εἶναι μεθυσμένοι » καὶ τοὺς περιγελοῦσαν. Τότε ὁ Πέτρος βγήκε μπροστὰ καὶ εἶπε μὲ δυνατὴ φωνὴ « Φίλοι μου δὲν εἶμαστε μεθυσμένοι, οὔτε πρέπει νὰ παραξενεύεστε γιὰ ὅσα βλέπετε. Το Ἅγιο Πνεῦμα φώτισε τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ γιὰ τὴν ἀνιστάσή του. Πολλοὶ φοβήθηκαν καὶ ρωτοῦσαν τί ἔπρεπε νὰ κάμουν. Τότε ὁ Πέτρος τοὺς εἶπε : « νὰ μετανοήσετε καὶ νὰ βαπτισθῆτε, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; ». Ὁ θαυμασίος λόγος τοῦ Πέτρου ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση. Τρεῖς χιλιάδες πίστεψαν ἀμέσως στὸ Χριστὸ καὶ βαπτίσθησαν τὴν ἴδια ἡμέρα. Ἔτσι ἔγινε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ ἐκκλησία στὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπ' τὸν Ἄποστολο Πέτρο. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πενήντα ἡμέρες μετὰ τὸ Πάσχα καὶ ἡ γιορτὴ αὐτὴ λέγεται Πεντηκοστή. Στὴν γιορτὴ αὐτὴ ψάλλεται καὶ ἓνα ἀπολυτίκιον τὸ ἐξῆς : « Εὐλόγητός εἰ ὁ Χριστός ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἄλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμφας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας. Φιλάνθρωπε δόξα σοι ». Δηλαδή « Εὐλογημένος νὰ εἶσαι Χριστέ Θεέ μας, ποὺ ἔστειλες τὸ Ἅγιο πνεῦμα καὶ ἔκαμε τοὺς ταπεινοὺς ἄλιεις πολὺ σοφούς. Καὶ ἀφοῦ φωτίσθηκαν μάγεψαν ὅλον τὸν κόσμον καὶ τὸν ἔκαμαν νὰ δεχθῆ τὴ διδασκαλία σου καὶ νὰ σωθῆ. Δοξασμένος νὰ εἶσαι Φιλάνθρωπε Χριστέ ».

2. Ο ΒΙΟΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Οἱ τρεῖς χιλιάδες Ἰουδαῖοι, ποὺ ἐβαπτίσθησαν τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἀποτέλεσαν τὴν πρώτη ἐκκλησία. Οἱ πρώτοι Χριστιανοὶ ζοῦσαν ἀγαπημένοι μεταξύ τους ὡς ἀδελφία. Ἐμαζεύοντο στὰ πρὸ εὐλόγηρα σπιτία καὶ ἐκεῖ ἄκουαν μὲ μεγάλο σεβασμὸ τὴν διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων, προσηύχοντο ὅλοι μαζί καὶ συχνὰ ἐτέλουν τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας. Θυμαστὴ ἦταν ἡ μεταξύ τους ἀγάπη, ὅλοι εἶχαν τὶς ἴδιες σκέψεις καὶ τὶς ἴδιες ἐπιθυ-

μίες. Πλούσιοι και πτωχοὶ ἐθεωροῦντο ἴσοι και γιὰ νὰ μὴ στερεῖται κανεὶς τῆς τροφῆς, ἔτρωγαν ὅλοι σὲ κοινὰ συσσίτια πὸν τὰ ἔλεγον ἀγάπες. Τόση ἦταν ἡ μεταξὺ τους ἀγάπη και ἡ ἀφοσίωση στὴ νέα θρησκεία, ὥστε πολλοὶ πουλοῦσαν τὶς περιουσίες τους και παρέδδαν τὰ χρήματα στὸ κοινὸν ταμεῖον πὸν κρατοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι. Ἀπ' τὸ κοινὸν αὐτὸ ταμεῖον ἐξῴδευαν γιὰ τὶς διάφορες ἀνάγκες τους. Ἔτσι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ζοῦσαν, σὰν μιὰ μεγάλη οἰκογένεια και κανεὶς δὲν ἐστερεῖτο οὔτε τροφῆς οὔτε ἄλλου χρησίμου πράγματος. Ὁ τρόπος τῆς ζωῆς και πρὸ πάντων ἡ μεγάλη ἀγάπη μεταξὺ τῶν χριστιανῶν, ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση στὸν κόσμον και πολλοὶ προήρχοντο στὸ Χριστιανισμὸ και βαπτίζοντο ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους. Ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα οἱ Χριστιανοὶ ἐγίνοντο περισσότεροι και τέλος ἔγιναν τόσοι πολλοί, ὥστε οἱ Ἀπόστολοι δὲν μποροῦσαν νὰ φροντίζουν γιὰ τὴν τροφή και τὶς ἄλλες ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων. Γιὰ νὰ μὴ γίνωνται δὲ παράπονα συνέστησαν στοὺς Χριστιανούς, νὰ ἐκλέξουν μεταξὺ τους ἐπὶ Χριστιανούς, ἀπ' τοὺς καλύτερους, και τοὺς ἰκανότερους και ν' ἀναθέσουν σ' αὐτοὺς, αὐτὲς τὶς φροντίδες. Ἔτσι οἱ Ἀπόστολοι θὰ ἔμεναν ἐλεύθεροι νὰ ἀφοσιωθοῦν στὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Πράγματι οἱ Χριστιανοὶ ἐξέλεξαν ἐπὶ ἰκανοὺς ἀνθρώπους στοὺς ὁποίους ἀνάθεσαν αὐτὲς τὶς φροντίδες. Οἱ ἐπὶ αὐτοὶ Χριστιανοὶ ὠνομάσθησαν **διάκονοι** και ἦσαν οἱ ἐξῆς: Στέφανος, Φίλιππος, Πρόχορος, Νικάνωρ, Παρμενᾶς, Τίμων και Νικόλαος.

3. ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΡΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐπὶ διακόνους πὸν ἐξέλεξαν οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἦταν, ὅπως εἴπαμε, και ὁ Στέφανος. Ὁ Στέφανος ἦταν ὁ πρὸ δραστήριος ἀπὸ τοὺς διακόνους και εἶχε θερμὴ πίστη στὸ Χριστό. Ὁχι μόνον ἐκτελοῦσε τὰ καθήκοντα τοῦ διακόνου, ἀλλὰ και ἐδίδασκε μὲ ἐνθουσιασμὸ τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία και πολλὰ θαύματα ἔκανε. Μὲ τὴ φλογερὴ του πίστη και τὴν θερμὴ διδασκαλία του, κατώρθωσε νὰ φέρῃ στὸ Χριστιανισμὸ πολλοὺς Ἰουδαίους. Οἱ Γραμματεῖς και Φαρισαῖοι ἐβλεπαν μὲ μεγάλη στενοχώρια τὴ δραστηριότητα τοῦ Στεφάνου και ζητοῦσαν ἀφορμὴ ν' ἀπαλλαγῶν ἀπ' αὐτόν. Κάποτε λοιπὸν πὸν ὁ Στέφανος δίδασκε σὲ

μιὰ μεγάλη συγκέντρωση, δημιούργησαν μιὰ φασαρία καὶ ἔβαλαν μερικοὺς ψευδομάρτυρες νὰ ποῦν πὸς τάχα ὁ Στέφανος κατηγοροῦσε τὸν Μωϋσῆ καὶ ζητοῦσε νὰ καταργήσῃ τὸ Μωσαϊκὸ νόμο. Ἔτσι ὁ Στέφανος συνελήφθη καὶ ὠδηγήθη εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Ἰουδαίων. Ἐκεῖ ὁ ἀρχιερεὺς τὸν κάλεσε ν' ἀπολογηθῆ. Ὁ Στέφανος ἀπελογήθη μὲ θάρρος καὶ εἶπε : «Κανεῖς δὲν μπορεῖ νὰ κατηγορήσῃ τὸν Μωϋσῆ γιατί ἦταν ὁ προφήτης τοῦ Χριστοῦ». Ὑστερα ἔκαμε μιὰ μεγάλη καὶ ὥραία διδασκαλία καὶ κατέληξε : «Εἴθε σκληροὶ καὶ ἀναισθητοὶ καὶ πηγαίνετε πάντα ἀντίθετα πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ξεχάσατε τὰ καλὰ πού ἔκαμε ὁ Θεὸς στοὺς Ἰουδαίους. Σκοτώσατε ὅλους τοὺς προφήτες πού σᾶς μιλοῦσαν γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Κυρίου καὶ σκοτώσατε καὶ τὸν ἴδιο ἀπὸ φθόνου καὶ μῖσος». Ὑστερα σήκωσε τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ φώναξε : «Μά, νὰ βλέπω ἀνοιχτὰ τὰ οὐράνια καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ νὰ κάθεται ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς του». Φρένιασαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Συνεδρίου, ἀκούοντας αὐτὰ τὰ λόγια καὶ μὲ λύσσα ὤρμησαν ὅλοι ἐναντίον του, τὸν ἄρπαξαν, τὸν ὠδήγησαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ τὸν σκότωσαν διὰ λιθοβολισμοῦ. Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ λιθοβολισμοῦ, ὁ Στέφανος ἀντὶ νὰ ἀγανακτήσῃ κατὰ τῶν φονέων του, ἐγονάτισε καὶ προσήχητο στὸ Θεό, λέγοντας. «Κύριε δέξου τὸ πνεῦμα μου καὶ συγχώρησε αὐτοὺς διὰ τὴν ἁμαρτία τους». Ἔτσι ἀτάραχος ὑπέστη τὸν φρικτὸν αὐτὸν θάνατον ὁ πρῶτος μάρτυρας τῆς ἐκκλησίας μας, τὸ ἔτος 36 μ. Χ. Οἱ χριστιανοὶ ἔθαψαν μὲ εὐλάβεια τὸ σῶμα του. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του τὴν 27ην Δεκεμβρίου καὶ τὸν ὀνομάζει Πρωτομάρτυρα, γιατί εἶναι ὁ πρῶτος χριστιανὸς πού μάρτύρησε γιὰ τὴ θρησκεία μας.

4. Ο ΠΡΩΤΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΚΑΙ Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ

Τὴν ἴδια μέρα πού ἐμαρτύρησε ὁ Πρωτομάρτυρας Στέφανος, ἄρχισε σκληρὸς καὶ ἀπάνθρωπος διωγμὸς ἐναντίον τῶν χριστιανῶν. Ὁ φανατισμένος ὄχλος ρίχτηκε ἐναντίον τῶν χριστιανῶν καὶ ἄλλους μὲν ἔδερνε, ἄλλους ἐφυλάκιζε καὶ ἄλλους ἐσκότωνε. Σὸ διωγμὸ αὐτὸ πρωτοστατοῦσε ἕνας νεανίας πού ὀνομάζετο Σαοὺλ. Ὁ ἴδιος εἶχε πρωτοστατήσει καὶ στὸ λιθοβολισμὸ τοῦ Στεφάνου. Ὁ νέος

αὐτὸς ἔδειχνε πολὺ μεγάλο μῖσος καὶ ἐφέρετο μὲ μεγάλη σκληρότητα κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ἐμπαινε στὰ σπῖτια τους καὶ τοὺς ἄρπαζε καὶ ἄλλους μὲν ἐφυλάκιζε, ἄλλους ἔδερνε καὶ ἄλλους σκόρπωνε. Οἱ δυστυχισμένοι χριστιανοὶ φεύγοντες τοὺς διώκτες τους σκόρπισαν σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Σαμάρειας. Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἐξακολούθησαν τὴ διδασκαλία τους καὶ πολλοὺς ἔπεισαν νὰ προσέλθουν στὸ Χριστιανισμό. Ἔτσι ἀντὶ νὰ ζημιωθῆ ὠφελήθηκε ὁ Χριστιανισμός, γιατί ὁ διωγμὸς ἔγινε αἰτία νὰ ἐξαπλωθῆ καὶ σ' ἄλλα μέρη. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ἔφυγε ἀπ' τὴν Ἱερουσαλήμ κατὰ τὸν διωγμὸν ἦτο καὶ ὁ διάκονος **Φίλιππος**. Ὁ Φίλιππος κατέφυγε στὴ Σαμάρεια καὶ ἐκεῖ ἐξακολούθησε μὲ ζῆλον νὰ διδάσκη τὸν Χριστιανισμὸν καὶ πολλοὺς προσήλυσε στὴ νέα θρησκεία. Κατόπιν ὁ Φίλιππος περιηγήθη διαφόρους πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου ἐδίδαξε τὸν Χριστιανισμό καὶ ἴδρυσε ἐκκλησίες. Μετέβη ἐπίσης καὶ στὴν Αἰθιοπία ὅπου ἐδίδαξε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ στὸν εὐνοῦχον τῆς βασιλίσσης τῶν Αἰθιόπων Κανδάκην. Ὑστερα ἐπέστρεψε στὴ Σαμάρεια ὅπου ἀπέθανε. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 14 Νοεμβρίου.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

1. Ὁ Παῦλος φοβερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν

Ἐνας ἀπὸ τοὺς φοβερότερους διώκτας τῶν Χριστιανῶν ἦταν ὅπως εἴπαμε, ἓνας νεαρὸς Ἰουδαῖος ποὺ ὀνομάζετο **Σαμουὺλ ἢ Σαῦλος**. Ὁ Σαῦλος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ταρσὸν τῆς Κιλικίας. Οἱ γονεῖς του τὸν προῦριζαν νὰ γίνῃ νομικὸς. Γιατὸ ἀφοῦ ἐσπούδασε τὸν Μωσαϊκὸν νόμον στὴν πατρίδα του, τὸν ἔστειλαν νὰ συμπληρώσῃ τις σπουδές του στὴν Ἱερουσαλήμ, πλησίον τοῦ σοφοῦ νομοδιδασκάλου **Γαμμαλιήλ**. Εἶχε μεγάλη πίστη καὶ ὑπεστήριζε μὲ φανατισμὸ τὴ θρησκεία τῶν πατέρων του. Τόσο μεγάλη ἦταν ἡ ἀφοσίωσή του στὴ Μωσαϊκὴ θρησκεία, ὥστε ἐνόμιζε πὸς ἦταν καθήκον του νὰ καταδιώκῃ τοὺς Χριστιανούς, τοὺς ὁποίους θεωροῦσε ἐχθροὺς καὶ ὑβριστὰς τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Γιατὸ ὅπως μάθαμε, πρωτοστάτησε καὶ στὸ λιθοβολισμὸ τοῦ Στεφάνου καὶ στὸν διωγμὸ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἄλλὰ δὲν ἀρκέστηκε μόνο σ' αὐτό, πληροφορηθεὶς ὅτι στὴ Δαμασκὸ ὑπῆρχε χριστιανικὴ ἐκκλη-

σία, ἀποφάσισε νὰ πάη καὶ ἐκεῖ νὰ καταδιώξη τοὺς Χριστιανούς. Παρουσιάστηκε λοιπὸν στὸν ἀρχιερέα καὶ τοῦ ζήτησε συστατικὲς ἐπιστολὲς στοὺς Ἰουδαίους τῆς Δαμασκού, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσουν στὸ ἔργο του. Ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ ἔδωσε συστατικὲς ἐπιστολὲς καὶ πολλοὺς πιστοὺς καὶ φανατικοὺς ὑπηρέτας. Χαρούμενος λοιπὸν καὶ γεμῆτος μῖσος κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὁ Σαοὺλ ἀναχώρησε γιὰ τὴ Δαμασκό.

2. Ὁ Παῦλος γίνεται Χριστιανὸς

Ὁ Σαοὺλ μὲ τὴ συνοδεία του τραβοῦσε γιὰ τὴ Δαμασκὸ καὶ λογάριαζε νὰ συλλάβῃ ὅλους τοὺς Χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ δεμένους στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐνῶ ὁμως πλησίαζε καὶ δὲν ἀπέλει, παρὰ λίγα χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν πόλη, ἔξαφνι ἕνα δυνατὸ φῶς φώτισε τὰ πάντα καὶ ἦταν τόσο δυνατὴ ἡ λάμψη του, ὥστε ὁ Σαοὺλ θαμπώθηκε, ζαλίστηκε καὶ ἔπεσε κάτω. Ἐνῶ συγχρόνως μιὰ δυνατὴ φωνὴ ἀκούστηκε, ποὺ ἔλεγε : «Σαοὺλ, Σαοὺλ, γιατί μὲ καταδιώκεις ;» Τρομαγμένος ἐκεῖνος ἐρωτᾷ : «Ποιὸς εἶσαι Κύριε ;» «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Χριστὸς τὸν ὁποῖον σὺ καταδιώκεις» ἀπαντᾷ ἡ φωνή. Θαμπωμένος καὶ τρέμοντας ἀπὸ τὸ φόβο του ὁ Σαοὺλ ἐρωτᾷ καὶ πάλιν. «Τί πρέπει νὰ κάμω Κύριε ;» «Σήκω καὶ πήγαινε στὴν πόλη καὶ ἐκεῖ θὰ μάθῃς τί πρέπει νὰ κάμῃς» τοῦ λέγει ἡ φωνή. Οἱ ὑπηρέτες ποὺ τὸν συνώδεαν τὰ ἔχισαν. Εἶδαν τὴ λάμψη, ἄκουσαν καὶ τὴ φωνή, μὰ δὲν εἶδαν κανένα, πλησίασαν λοιπὸν γύρω στὸν Σαοὺλ καὶ τὸν ἔβλεπαν τρομαγμένοι. Σηκώνεται καὶ ἐκεῖνος τρέμοντας. Μὰ περίεργο πρᾶγμα ! Ἐνῶ τὰ μάτια του εἶναι ἀνοιχτά, δὲν βλέπει καθόλου. Ἦταν τυφλός. Βιστώντας τον ἀπὸ τὰ χέρια, οἱ συνοδοὶ του τὸν ὠδήγησαν στὴν Δαμασκό. Ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες ἦταν τυφλός καὶ οὔτε ἔφαγε, οὔτε ἤπιε τίποτε. Τὴν τρίτη ἡμέρα τὸν ἐπεσκέφθη ἕνας καλὸς Χριστιανὸς τῆς Δαμασκού, ὀνομαζόμενος Ἀνανίας. Ὁ Ἀνανίας τοῦ εἶπε : «Ἀδελφὲ μὲ ἔστειλε ὁ Κύριος ποὺ παρουσιάστηκε προχθὲς στὸ δρόμο σου, νὰ σὲ θεραπεύσω». Εὐλόγησε τὸν Σαοὺλ καὶ ἀμέσως ἀνέκτησε τὸ φῶς του. Ὑστερὰ ἐβαπτίσθη ἀπὸ τὸν Ἀνανία καὶ ὀνοματίσθη Παῦλος. Μόλις ἐβαπτίσθη ὁ Παῦλος ἀπὸ φοβερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν, ἔγινε προστίτης τους καὶ θερμὸς ὁπαδὸς τῆς νέας θρησκείας. Παρουσιάσθηκε στὴ συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων καὶ ἀντὶ νὰ δώσῃ τὰ

συστατικά γράμματα και να ζητήσει τὸν διωγμὸ τῶν Χριστιανῶν, ἄρχισε νὰ διδάσκη μὲ πίστη καὶ φανατισμὸ τῇ νέᾳ θρησκείᾳ. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπόρηταν πολὺ βλέποντας τὸ φοβερὸ αὐτὸ διώκτη τῶν Χριστιανῶν νὰ διδάσκη πὸς ὃ Χριστὸς εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ δὲνμποροῦσαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἀπότομη αὐτὴ μεταβολή του. Ὁ Παῦλος ὁμοῦς ἀτάραχος ἐξακολουθοῦσε νὰ διδάσκη τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μὲ πίστη καὶ ἐνθουσιασμὸ καὶ πολλοὶ ἐπίστεψαν καὶ ἐβαπτίσθησαν. Οἱ ἀρχισυνάγωγοι βλέποντες μὲ πόσο ἐνθουσιασμὸ ἐδίδασκε τὸν Χριστιανισμὸν, ἐξεμάνησαν ἐναντίον του καὶ ἀποφάσισαν νὰ τὸν σκοτώσουν. Οἱ Χριστιανοὶ ὁμοῦς τὸ ἔμαθαν καὶ τὸν ἐφυγάδυσαν κρυφὰ στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἐγνωρίσθη μὲ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Ὁ Παῦλος ἐδίδαξε σὲ πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου τὸν Χριστιανισμὸν καὶ συνετέλεσε ὅσο κανένας ἄλλος στὴ διάδοση τῆς νέας θρησκείας, γιαντὸ θεωρεῖται ἰσότημος μὲ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους καὶ ὀνομάσθη Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν.

3. Ὁ Παῦλος κηρύττει τὸν Χριστιανισμὸν στὴ Συρία, Μ. Ἀσία καὶ Κύπρον

Ὁ Παῦλος βρίσκεται τώρα στὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐξακολουθεῖ μὲ τὸν ἴδιον ζῆλο τῇ διδασκαλίᾳ του. Οἱ Χριστιανοὶ ὁμοῦς τῆς Ἱερουσαλήμ δυσπιστοῦσαν σ' αὐτόν, γιατί ἐγνώριζαν πόσο φοβερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν ἦταν. Ἐνας παλιὸς Χριστιανὸς ὁμοῦς, ὁ Βαρνάβας, τοὺς ἐξήγησε τὰ ἐπεισόδια τῆς Δαμασκοῦ καὶ ἀπὸ τότε οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἐμπιστευόνταν καὶ ἄκουσαν μὲ χαρὰ τὴ διδασκαλίᾳ του. Ὁ Παῦλος εἶχε τὸ χάρισμα τῆς εὐγλωττίας καὶ μεγάλη ρητορικὴ δύναμη. Γιαντὸ ἡ διδασκαλίᾳ του ἦταν εὐχίριστη καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι πίστευαν καὶ ἐβαπτίζοντο καθημερινῶς. Οἱ ἀρχισυνάγωγοι ἄρχισαν νὰ τὸν φοβοῦνται γιὰ τὴ μεγάλη του ρητορικὴ δύναμη καὶ ἀποφάσισαν νὰ τὸν σκοτώσουν. Οἱ Χριστιανοὶ ὁμοῦς πληροφορήθηκαν τὰ σχέδιά τους καὶ τὸν ἐφυγάδυσαν μαζί μὲ τὸν Βαρνάβη στὴν ἰδιαιτέρα του πατρίδα, Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἔμεινε ὀλίγο καιρὸ καὶ ὕστερα ἄρχισε νὰ περιοδεύῃ σὲ διάφορες χώρες τοῦ κόσμου, ὅπου ἐδίδασκε τὴν Χριστιανικὴ θρησκεία. Στὶς περιοδεῖες του αὐτὸς ποὺ ὀνομάζοντο Ἀποστολικὲς πορεῖες, ὁ Παῦλος συνωδεύετο ἀπὸ μερικὸς

μαθητάς του, οί όποιοι τόν βοηθοῦσαν στό ἔργο του. Ἀπό τήν Ταρσό ὁ Παῦλος συνοδευόμενος ἀπό τὸ Βαρνάβα, πῆγε στήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Ἐκεῖ ἐδίδαξε μέ ζῆλον τόν Χριστιανισμόν. προσεῖλκυε πολλοὺς εἰδωλολάτρως στή νέα θρησκεία καί ἴδρυσε τήν πρώτη Χριστιανική ἐκκλησία. Ἀπό τήν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος πέρασε στήν Κύπρο ὅπου ἐδίδαξε τόν Χριστιανισμόν σέ πολλές πόλεις καί ἴδρυσε ἐκκλησίες. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐβίπτισε καί τόν Ρωμαῖον διοικητὴν Σέργιον Παῦλον. Κατόπιν ὁ Παῦλος ξαναγυρίζει στή Μ. Ἀσία καί περιοδεύει τῆς σπουδαιότερες πόλεις ὅπου διδάσκει τόν Χριστιανισμόν καί ἰδρύει ἐκκλησίες στήν Ἀντιόχεια, στό Ἰκόνιο, στήν Τροία κ.λ.π. Σ' ὅλες αὐτὲς τίς περιοδεῖες ἐδοκίμασε πολλές πικρίες καί διωγμοὺς ἀπ' τοὺς Ἑβραίους καί πολλές φορές φυλακίσθηκε. Οἱ διωγμοὶ ὅμως αὐτοὶ ἀντὶ τὸν τρομάξουν δυνάμωσαν τὴν πίστη του καί ἀτάραχος ἐξυκολούθησε τὸ ἔργον του.

4. Ὁ Παῦλος ἰδρύει ἐκκλησίες στοὺς Φιλίππους, στή Θεσσαλονίκη καί τὴ Βέρροια

Ἀπό τήν Τροία ὁ Παῦλος ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Εὐρώπην. Μπήκε λοιπὸν σ' ἓνα πλοῖο μαζί μέ τοὺς μαθητάς του Σίλαν καί Τιμόθεον καί ἦλθε στή νῆσο Σαμοθράκη καί ἀπὸ ἐκεῖ πέρασε στοὺς Φιλίππους, μιὰ μεγάλη πόλη ποὺ ἦταν κοντὰ στή σημερινὴ Καβίλλα. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος καί οἱ μαθηταὶ του ἔμειναν μερικὲς ἡμέρες. Ἐνα Σάββατο πῆγαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη κοντὰ σ' ἓνα ποταμό, ὅπου συνήθιζαν νὰ προσεύχωνται οἱ κάτοικοι. Ἀπὸ περιέργεια τοὺς πλησίασαν μερικὲς γυναῖκες. Τότε ὁ Παῦλος ἄρχισε νὰ τοὺς μιλάῃ μέ ἐνθουσιασμό γιὰ τὴ νέα θρησκεία. Μιὰ δὲ ἀπ' αὐτὲς ποὺ ἄνομιάζετο **Λυδία** πίστεψε καί ἐβαπτίσθη Ἔτσι ἡ Λυδία εἶναι ἡ πρώτη Εὐρωπαία ποὺ ἔγινε Χριστιανὴ τὸ 52 μ.Χ. Ὑστερα ὁ Παῦλος ἐδίδαξε μέσα στήν πόλη καί πολλοὶ πίστεψαν καί ἐβαπτίσθησαν. Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως συκοφάντησαν τὸν Παῦλον καί τοὺ μαθητάς του ὡς κακοποιούς καί οἱ ἄρχοντες διέταξαν νὰ συλληφθοῦν, νὰ μαστιγωθοῦν καί νὰ κλειστοῦν στή φυλακὴ Παρήγγειλαν δὲ στὸν δεσμοφύλακα νὰ τοὺς προσέχῃ νὰ μὴ δραπετεύσουν. Ὁ δεσμοφύλακας γιὰ νὰ εἶναι σίγουρος διέταξε νὰ τοὺς δέσουν μέ βαρεῖες

άλυσσίδες. Κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἐνῶ ὁ Παῦλος καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ προσηύχοντο, δυνατὸς σεισμὸς ἐκλόνησε τὴν φυλακὴν, τὰ δεσμὰ τοῦ Παύλου καὶ τῶν μαθητῶν τοῦ ἔπεσαν καὶ οἱ πόρτες τῆς φυλακῆς ἄνοιξαν διάπλατα.

Ὁ δεσμοφύλακας ξύπνησε τρομαγμένος καὶ βλέποντας τὶς πόρτες ἀνοιχτὲς νόμισε πὸς εἶχαν δραπετεύσει οἱ φυλακισμένοι καὶ ἔσυρε τὸ ξίφος τοῦ γιὰ ν' αὐτοκτονήσῃ. Ὁ Παῦλος ὅμως τοῦ φώναξε δυνατὰ «Μὴ κίμης κανένα κακὸ στὸν ἑαυτὸ σου, ὅλοι οἱ φυλακισμένοι εἶναι ἐδῶ». Καὶ πραγματικὰ κανεὶς φυλακισμένος δὲν εἶχε δραπετεύσει. Ὁ δεσμοφύλακας ἐνόησε τότε τὴν θεία δύναμιν τοῦ Παύλου καὶ πέφτοντας στὰ πόδια του, τοῦ εἶπε «Κύριε τί πρέπει νὰ κάμω γιὰ νὰ σωθῶ;» «Νὰ πιστέψῃς στὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ θὰ σωθῆς;» τοῦ εἶπε ὁ Παῦλος. Κι' ἐκεῖνος πίστεψε καὶ τοὺς πῆρε στὸ σπῆτι του. Ἐκεῖ τοὺς περιποιήθηκε πολὺ καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του. Τὸ πρῶτ' οἱ ἄρχοντες μαθόντες τὰ γενόμενα πῆγαν στὴ φυλακὴ καὶ διέταξαν νὰ ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι οἱ Ἀπόστολοι. Φεύγοντες ἀπὸ τοὺς Φίλιππους οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυζαν σὲ μερικὲς ἄλλες πόλεις τῆς Μακεδονίας καὶ τέλος ἔφθασαν στὴ Θεσ/νικην. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἐδίδιξε στὴ συναγωγῇ τῶν Ἑβραίων. Ἀρκετοὶ Ἑβραῖοι ἐπίστεψαν καὶ ἐβαπτίσθησαν καθὼς καὶ πολλοὶ ἔθνικοι (εἰδωλολάτρεις). Οἱ φανατικοὶ ὅμως Ἑβραῖοι τὸν ἐσυκοφάντησαν ὡς κακοποιὸν καὶ ἔπεισαν τοὺς ἄρχοντες νὰ διατάξουν τὴν σύλληψή του. Αὐτὸς ὅμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφυγε στὴ Βέρροια. Οἱ κάτοικοι τῆς Βέρροιας δέχτηκαν μὲ προθυμία τὸ κήρυγμά του καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι καὶ Ἕλληνες πίστεψαν καὶ ἐβαπτίσθησαν. Οἱ φανατικοὶ Ἑβραῖοι τῆς Θεσ/νίκης, ὅταν ἔμαθαν ὅτι ὁ Παῦλος ἐδίδασκε στὴ Βέρροια, ἔσπευσαν ἐκεῖ καὶ προσπίθησαν νὰ ἐξεγείρουν τὸν ὄχλο ἐναντίον του καὶ νὰ τὸν συλλάβουν. Τότε ὁ Παῦλος ἄφησε στὴ Βέρροια τὸν Σίλα καὶ τὸν Τιμόθεο καὶ αὐτὸς ἀχώρησε γιὰ τὴν Ἀθήνα.

5. Ὁ Παῦλος κηρύττει στὴν Ἀθήνα περὶ τοῦ Ἀγνώστου Θεοῦ. Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης

Μόλις ὁ Παῦλος ἔφθασε στὴν Ἀθήνα εἰμεινε ἐκκληκτος ἀπ' τὴν ὁμορφιά καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς μεγάλης αὐτῆς πόλης. Διειρηοῦν-

το δόκημα τότε ανέπαφα τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης καὶ ὅλα τὰ ἱστορικὰ ἐκεῖνα μνημεῖα, ποὺ σήμερον εἶναι ἐρείπια. Οἱ κάτοικοί τῆς ἦσαν εὐγενεῖς καὶ μορφωμένοι καὶ περνοῦσαν τὶς ὥρες τους

Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης

στὴν ἀγορὰ συζητοῦντε; γιὰ διάφορα ζητήματα. Ὁ Παῦλος ἔμεινε πολλὰς ἡμέρας στὴν Ἀθήνα καὶ ἐπεσκέφθη ὅλα τὰ ἀξιοθέατα μέρη. Ἐβλεπε πὺς ἡ πόλις ἦταν γεμάτη ἀπὸ βωμοὺς καὶ εἰδωλα καὶ λυπόταν ποὺ οἱ τόσοι σοφοὶ Ἀθηναῖοι ἦσαν εἰδωλολάτρες. Ἐσύχναζε τακτικὰ στὴν ἀγορὰ καὶ συζητοῦσε μὲ τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς ἄλλους μορφωμένους Ἀθηναίους γιὰ διάφορα θρησκευτικὰ ζητήματα. Στις συζητήσεις του αὐτὸς ὁ Παῦλος μιλοῦσε γιὰ τὸ Χριστό, τὴ διδασκαλία του καὶ τὴν Ἀνάστασή του. Ἔτσι σιγὰ σιγὰ διεδόθη στὴν πόλι πὺς κάποιος ξένος ἐδίδασκε μιὰ Νέα Θρησκεία. Οἱ εὐγενεῖς καὶ μορφωμένοι Ἀθηναῖοι ἀπὸ περιέργεια τὸν κάλεσαν ἐπάνω στὸν ἱερὸ βράχο τοῦ Ἀρείου Πάγου, νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ ποιά ἦταν ἡ νέα θρησκεία τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐκήρυττε. Ὁ Παῦλος ἐδέχθη πρόθυμα τὴν πρόσκλησή τους καὶ ἐπῆγε

στον Ἄρειο Πάγο. Ἦσαν ἐκεῖ συγκεντρωμένοι ὅλοι οἱ Ἀρεοπαγῖτες καὶ ὅλοι οἱ φιλόσοφοι τῆς ἐποχῆς καὶ πλήθος κόσμου. Ἐμπρὸς σὺν ἑκλεκτῷ αὐτῷ ἀκροατήριῳ ὁ Παῦλος ἔκαμε μὴ ἀπὸ τίς σπουδαιότερες διδασκαλίες του. Ἀφορμὴ ἔλαβε ἀπὸ ἓνα ναὸ πού οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν ἀφιερῶσει τὸν «Ἄγνωστο Θεὸ» καὶ ἄρχισε ὡς ἑξῆς: «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπὸ τούτων πολλοῦ ναοῦ καὶ τούτων βωμῶν πού ἔχετε στήν πόλιν σας, καταλαβαίνω πὸς εἴσθε πολὺ θεοσεβεῖ. Ἀνάμεσα στυς ναοῦς σας παρετήρησα ὅτι ὑπάρχει καὶ ἓνας ναὸς ἀφιερῶμένος «στὸν ἄγνωστο Θεό». Αὐτὸ μ' ἔκαμε νὰ καταλάβω τὸν πόθο μὲ τὸν ὁποῖο ζητεῖτε νὰ βρῆτε τὸν ἀληθινὸ Θεό, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζετε. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἄγνωστο Θεό, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζετε, ἦλθα νὰ σᾶς διδάξω. Αὐτὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον καὶ δὲν κατοικεῖ σὲ χειροποίητους ναοῦς, οὔτε μοιάζει μὲ τὰ χρυσᾶ ἢ μαρμαρένια ἀγάλματα, ἀλλὰ εἶναι πνεῦμα...» Ὑστερα τοὺς ἐξήγησε πὸς εἶναι περιφρόνηση πρὸς τὸν Θεὸν νὰ λατρεύουμε ἄψυχα ἀγάλματα, τοὺς εἶπε ἀκόμη πὸς ὁ Θεὸς λησιμονεῖ τὰ χρόνια πού δὲν τὸν λάτρευαν ἀπὸ ἀγνοια, ἀρκεῖ νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ζητήσουν συγχώρηση. Ἄλλως θὰ τοὺς κρίνῃ αὐστηρὰ κατὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸν ὁποῖον ἀνέστησε ἐκ νεκρῶν.

Μόλις οἱ ἀκροαταὶ του ἄκουσαν Ἀνάσταση νεκρῶν, ἄλλοι τὸν κοροῖδευαν καὶ ἄλλοι τοῦ ἔλεγαν «θὰ σ' ἀκούσουμε καὶ ἄλλοτε», ἐλάχιστοι μόνον ἐπίστεψαν καὶ ἐβαπτίσθησαν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ μὴ γυναῖκα ὀνομαζομένη Δάμαρις. Ὁ Διονύσιος ἔγινε ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ἔγραψε πολλὰ σπουδαῖα συγγράμματα. Κατὰ τὴν παράδοσιν δέ, ὀλέστη μαρτυρικὸν θάνατον τὸ 96 μ.Χ. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του τὴν 3ην Ὀκτωβρίου, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηνῶν τὸν τιμᾷ ὡς πολιούχου καὶ προστάτη της Ἅγιου.

6. Ὁ Παῦλος ἱδρύει ἐκκλησίαν στήν Κόρινθο

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ Παῦλος ἐπῆγε στήν Κόρινθο. Ἡ Κόρινθος ἦτο ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια μεγάλη καὶ πλούσια πόλις καὶ διατηροῦσε ἀκόμη ὅλον τὸν πλοῦτον καὶ τὸ μεγαλεῖο της. Ἐκεῖ ἐφιλοξενήθη σὺν σπῆτι τοῦ Ἰουδαίου Ἀκύλα, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν σύζυ-

γόν του Πρίσκιλλα έγιναν κατόπιν σπουδαῖοι συνεργάτες του. Ἐκεῖ ἦλθαν καὶ τὸν βροῦκαν καὶ οἱ μαθηταὶ του Σίλας καὶ Τιμόθεος. Στὴν Κόρινθο ὁ Παῦλος ἐδίδαξε πρῶτον στὴ συναγωγή τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ ὅμως ἀπέκρουσαν μὲ φανατισμὸ τὴ διδασκαλίαν του. Γιὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἐστράφη πρὸς τοὺς εἰδωλολάτραις, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν πρόθυμα τὸ κήρυγμά του καὶ πολλοὶ ἐπίστεψαν καὶ ἐβαπτίσθησαν. Οἱ Ἰουδαῖοι βλέποντας τὴς ἐπιτυχίας τοῦ Παύλου, ἐστενοχωρήθησαν καὶ τὸν κατήγγειλαν στὸ Ῥωμαῖο διοικητὴ Γαλιωνα, πὼς τάχα παρακινεῖ τὸ λαὸ νὰ μὴ πιστεῖη στὸ Θεό. Ἐκεῖνος ὅμως τοὺς ἔδιωξε λέγοντας πὼς δὲν ἀνακατεύεται σὲ θερησκευτικὰ ζητήματα. Ἔτσι ὁ Παῦλος ἔμεινε ἐλεύθερος καὶ ἐξηκολούθησε μὲ ζῆλον τὸ κήρυγμά του. Στὴν Κόρινθο ὁ Παῦλος παρέμεινε περισσότερο τοῦ ἔτους καὶ ἴδρουν μὰ ἀπὸ τὴς πολυανθρωπότερες ἐκκλησίαις. Τόσο πολὺ δὲ ἀγάπησε τὴν πόλιν αὐτὴ ὥστε ἀργότερα ἔγραψε στοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κορίνθου τὴς δυὸ περίφημες «πρὸς Κορινθίους ἐπιστολές του». Κατὰ τὸ διάστημα δὲ ποῦ ἔμεινε στὴν Κόρινθο ἔγραψε καὶ τὴς δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς καὶ τὴν μίαν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολές του. Ἀπὸ τὴν Κόρινθον ὁ Παῦλος ἐπῆγε στὴν Ἐφεσσο μαζὶ μὲ τὸν Ἀκύλα καὶ τὴν Πρίσκιλλα, τὸ 55 μ. Χ.

7. Ὁ Παῦλος ἐπιστρέφει στὴν Ἱερουσαλήμ Σύλληψη καὶ θάνατος τοῦ Παύλου

Ἀφοῦ μὲ τὴ διδασκαλίαν του καὶ τὴς συμβουλές του ἐστερέωσε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου, ὁ Παῦλος ἐπεσκέφθη ὕστερα διάφορες ἄλλες πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας διδάσκων καὶ ἰδρῶν ἐκκλησίας. Ὑστερα ἐπέστρεψε στὸ κέντρον τοῦ Χριστιανισμοῦ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ ἄρχισε πάλιν μὲ ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμὸ τὴν διδασκαλίαν του. Πλήθος κόσμου παρακολουθοῦσε τὴν διδασκαλίαν του καὶ πολλοὶ ἐπίστευαν καὶ ἐβαπτίζοντο. Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως βλέποντες τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς διδασκαλίας του, τὸν μισοῦσαν καὶ ζητοῦσαν εὐκαιρίαν νὰ τὸν σκοτώσουν.

Μὰ μέρα λαπὸν ποῦ προσήυχετο στὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντος, ὤρμησαν ἐναντίον του, τὸν ἔσυραν ἔξω τοῦ ναοῦ καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν κτυποῦν μὲ λύσσα. Εὐτυχῶς ἐκείνη τὴ στιγμὴ περνοῦσε ἕνας

Ρωμαῖος ἀξιωματικὸς ὁ ὁποῖος τὸν ἔσωσε καὶ τὸν παρέδωσε στοὺς στρατιῶτες νὰ τὸν ὀδηγήσουν στὸ στρατόνα, γιὰ νὰ τὸν ἀνακρίνη τὴν ἄλλη ἡμέρα. Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως τὸν μισοῦσαν τόσο πολὺ, ὥστε σχεδίαζαν νὰ τὸν ἀρπιάξουν ἀπὸ τὸν στρατόνα καὶ νὰ τὸν σκοτώσουν. Ὁ ἀξιωματικὸς πληροφορηθεὶς τὰ σχέδια τῶν Ἑβραίων, τὸν ἀπέστειλε στὸ Ρωμαῖο Διοικητὴ τῆς Καισαρείας **Φήλικα**. Αὐτὸς τὸν ἔρριξε στὴ φυλακὴ καὶ τὸν ἄφησε ἐκεῖ δυὸ ὀλόκληροι χρόνοι. Στὸ μεταξὺ διωρίσθηκε στὴν Καισάρεια ἄλλος διοικητὴς ὁ **Φῆστος**. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀξίωσαν ἀπὸ τὸν νέο διοικητὴ νὰ τοὺς παραδώσῃ τὸν Παῦλο, γιὰ νὰ τὸν δικάσουν στὴν Ἱερουσαλήμ, ὁ δὲ Φῆστος ἔσκεπτετο νὰ τὸν παραδώσῃ γιὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ. Ὁ Παῦλος ὅμως ἐζήτησε ἀπὸ τὸν διοικητὴ νὰ τὸν στείλῃ στὴ Ρώμη γιὰ νὰ δικασθῇ ἀπ' τὸν Αὐτοκράτορα, ὅπως εἶχε δικαίωμα σὰν Ρωμαῖος πολίτης ποὺ ἦταν. Ὅταν ὁ Φῆστος ἄκουσε πὼς ὁ Παῦλος ἦταν Ρωμαῖος πολίτης, τὸν ἔστειλε μὲ συνοδεία στὴ Ρώμη νὰ δικασθῇ, σύμφωνα μὲ τὸ νόμο. Στὸ ταξίδι του γιὰ τὴ Ρώμη βασινίστηκε πολὺ. Τοὺς ἔπιασε μεγάλη τρικυμία καὶ τὸ πλοῖο τοὺς κινδύνεψε πολλὲς φορές νὰ βουλιαῖξῃ. Τέλος ἀναγκάστηκαν ν' ἀποβιβαστοῦν στὴ Μάλτα ἀφοῦ τὸ πλοῖο τοὺς κατεστράφη. Στὸ διάστημα τοῦ ταξιδιοῦ καὶ στὴ Μάλτα ὁ Παῦλος ἔκαμε πολλὰ θαύματα καὶ ὅλοι τὸν τιμοῦσαν καὶ τὸν ἐσέβοντο.

Ἀφοῦ ἔμειναν τρεῖς μῆνες στὴ Μάλτα, βρῆκαν τέλος ἄλλο πλοῖο μὲ τὸ ὁποῖο ἔφθασαν στὴ Ρώμη. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἔμεινε στὴ φυλακὴ δυὸ χρόνια περιμένοντας τὴ σειρά του γιὰ νὰ δικασθῇ. Καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ ἐξακολούθησε νὰ διδάσκῃ μὲ τὸν ἴδιο ζῆλο καὶ πολλοὶ πίστεψαν καὶ ἔγιναν Χριστιανοί. Τέλος ἐδικιάσθη καὶ ἠθώσθη. Μετὰ τὴν ἀθώωσή του ὁ Παῦλος ἐπιχειρήσε καὶ ἄλλη περιοδεία στὴ Μακεδονία καὶ τὴ Μ. Ἀσία, ὅπου ἐδυνάμωσε τὴς παλιὰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας καὶ ἴδρυσεν νέας. Κατὰ τὴν περιοδεία του αὐτὴ πέρασε ἀπὸ τὴν Κρήτη ὅπου ἴδρυσεν ἐκκλησία καὶ ἔκαμε ἐπίσκοπο τὸ μαθητὴ του **Τίτο**. Κατόπιν ἐπέστρεψε πάλιν στὴν Ρώμην σχεδιάζων νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἰσπανία. Τώρα ὅμως τὰ πράγματα στὴ Ρώμη ἦσαν διαφορετικά. Αὐτοκράτωρ ἦτο ὁ σκληρὸς καὶ ἀπ' ἄνθρωπος **Νέρων**, ὁ ὁποῖος κατεδίωκε φοβερὰ τοὺς Χριστιανούς. Συνελήφθη λοιπὸν μαζί μὲ ἄλλους Χριστιανούς ὁ Παῦλος καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον τὸ ἔτος 67 μ.Χ. Τὸ ἔργον τοῦ

Ἀποστόλου Παύλου εἶναι μέγα καὶ θαυμαστόν. Συνετέλεσε ὅσο κανεῖς ἄλλος στὴ διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐν τριάντα ὁλόκληρα χρόνια διέτρεχε τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν, διδάσκων τὸ Εὐαγγέλιον, ἐν μέσῳ διωγμῶν, στερηήσεων καὶ κακουχιῶν, χωρὶς ποτὲ νὰ χάσῃ τὸ θάρρος του καὶ τὴν θερμότητά του πρὸς τὸν Χριστόν. Δικαίως λοιπὸν ὠνομάσθη **Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν**. Ἡ ἐκκλησία μας τὸν τιμᾷ ἐξαιρετικὰ καὶ μαζί με τὸν Ἀπόστολον Πέτρον τοὺς ὀνομάζει κορυφαίους Ἀποστόλους καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη τους στίς 29 Ἰουνίου. Κατὰ τὴν εορτὴν αὐτὴν ψάλλεται καὶ τὸ ἕξῃς ἀπολυτικίον: «Οἱ τῶν Ἀποστόλων Πρωτόθρονοι καὶ τῆς Οἴκουμένης δικάσκαλοι τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων πρεσβεύσατε εἰρήνην τῷ οἴκουμένην δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ὁ Παῦλος ἔγραψε καὶ πολλὰς ἐπιστολὰς στίς ὁποῖες δίνει συμβουλὰς καὶ ὁδηγίαις στοὺς Χριστιανοὺς. Ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου σώζονται οἱ ἕξῃς: Μία πρὸς Ῥωμαίους—μία πρὸς Ἐφεσούς—μία πρὸς Φιλιππησίους—μία πρὸς Κολατσεῖς—μία πρὸς Ἑβραίους—μία πρὸς Τίτον—μία πρὸς Τιμόθεον—μία πρὸς Φιλιμόνα—δύο στοὺς Κορινθίους—καὶ δύο στοὺς Θεσσοκεῖς. Οἱ ἔπιστολές αὐτὲς διαβιβάζονται καθὲ Κυριακὴ στὴν ἐκκλησίαν πρὶν ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος γεννήθηκε στὴ Βηθθαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας. Ἦν γιὸς τοῦ Ἰωάνη καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα. Στὴν ἀρχὴ ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ. Το ἐπάγγελμά του ἦταν ψαράς καὶ ὅταν τοὺς κάλεσε ὁ Χριστὸς μαζί με τὸν ἀδελφὸν του Ἀνδρέαν τοὺς εἶπε «ἐγὼ θὰ σᾶς κάμω ἄλιεῖς ἀνθρώπων». Ὁ Πέτρος ἦταν ὁ πιὸ πιστὸς καὶ ὁ πιὸ ἀφοσιωμένος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, γιὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς τὸν ἀγαποῦσε ἰδιαιτέρως. Ἀκολούθησε παντοῦ τὸν διδάσκαλό του καὶ ὅταν τὸν συνέλαβον οἱ Ἑβραῖοι ἔκοψε τὸ αὐτὸ τοῦ ὑπηρέτου Μάλχου. Εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς μαθητὰς πρὸς τοὺς ὁποῖους ὁ Χριστὸς μαζί του ὅταν μεταμορφώθηκε στὸ ὄρος Θαβὼρ καὶ ἀπὸ τοὺς πρῶτους πρὸς

τόν εἶδαν ὅταν ἀναστήθηκε. Ὁ Πέτρος ἴδρυσε τὴν πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησίαν ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος

Ἐκεῖ δὲ ἐξακολουθοῦσε νὰ διδάσκη μὲ ζῆλο καὶ ἐνθουσιασμό, χωρὶς νὰ λογαριάζῃ τὸν κίνδυνο τῆς ζωῆς του. Μετὰ τὸν μαρτυρικὸ θάνατον τοῦ Στεφάνου ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ πῆγε σὲ διάφορες πόλεις τῆς Παλαιστίνης ὅπου ἐδίδαξε

καὶ ἔκαμε πολλὰ θαύματα. Ὄταν ξαναγύρισε στὴν Ἱερουσαλήμ, τὸν ἔπιασαν καὶ τὸν ἔβαλαν στὴ φυλακὴ καὶ σκόπευαν νὰ τὸν σκοτώσουν. Τὸν ἔσωσε ὁμοῦς ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ τὸν ἔβγαλε ἀπ' τὴ φυλακὴ χωρὶς νὰ τὸν ἴδουν οἱ φύλακες. Φεύγοντας ἀπ' τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐγύρισε σὲ διαφόρους πόλεις τῆς Ἀσίας ὅπου ἐδίδαξε τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἴδρυσε πολλὰς ἐκκλησίας. Στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του πῆγε στὴ Ρώμη ὅπου ἐδίδαξε τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία. Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Νέρωνος συνελήφθη καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον σταυρωθεὶς. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἔγραψε δύο ἐπιστολάς πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Μ. Ἀσίας, οἱ ὁποῖες ὀνομάζονται «Καθολικαὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου». Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στίς 29 Ἰουνίου.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἦτο γιὸς τοῦ Ἰωῶνᾶ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου. Ἦταν κα' αὐτὸς μαθητὴς τοῦ Προδρόμου. Τὸ ἐπάγγελμαί του ἦταν ψαράς. Ὁ Ἀνδρέας ἐκλήθη πρῶτος ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ γίνῃ μαθητὴς του, γιαντὸ ἡ ἐκκλησία μας τὸν ὀνομάζει **Πρωτόκλητο**. Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ἦλθε εἰς τὸν Πόντιον, ὅπου ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον. Ἀπὸ τὸν Πόντο πῆγε στὴ Θράκη καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον σὲ διαφόρους πόλεις. Ὁ Ἀνδρέας πρῶτος ἴδρυσε ἐκκλησίαν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἡ ὁποία ἔγινε κατόπιν ἡ μεγάλη τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐκκλησία. Ὁ Ἀνδρέας ἐδίδαξε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὴν Σκυθίαν, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν. Κατόπιν ἦλθεν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, ὅταν ὁμοῦς ἔφθασε στὴν Πάτρα συνελήφθη καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Τὰ λείψανά του μετεφέρθησαν στὴν Κων)πολὴ καὶ ἐτάφησαν στὸ ναὸ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων. Ἡ πόλις τῶν Πατρῶν τὸν τιμᾷ ὡς πολιοῦχον ἁγίον τῆς καὶ ἔχει κτίσει πρὸς τιμὴν του ἓνα περίφημο ναὸ, σὲ μιά ἀπὸ τίς κεντρικὰς πλατεῖες τῆς. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στίς 30 Νοεμβρίου καὶ ψάλλεται τὸ ἕξῃς ἀπολυτίκιον: «Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος τῷ Δεσπότῃ τῶν ὁλῶν, Ἀνδρέα ἰκέτευε, εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυ-

χαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος» δηλαδή «Ἐσὺ ποῦ εἶσαι ὁ πρῶτος ποῦ κάλεσε ὁ Χριστὸς μαζί του καὶ εἶσαι ἀδελφὸς τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων (Πέτρου) παρακάλεσε τὸν Χριστὸν νὰ χαρίσῃ στὸν κόσμον καὶ στίς ψυχές μας τὸ μέγα ἔλεος».

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΛΟΥΚΑΣ

Ὁ Λουκᾶς γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Τὸ ἐπάγγελμα του ἦταν γιατρός. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴν Τροία γνωρίσθηκε μαζί του καὶ ἔκτοτε τὸν ἀκολούθησε σ' ὅλες του τίς ἀποστολικὲς περιοδοεῖες. Ὁ Λουκᾶς ἔμαθε ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο ὅλη τὴ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ, τὴ διδασκαλίαν του, τὰ θαύματα καὶ τὰ πάθη του καὶ ἔγραψε τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσερα Εὐαγγέλια (τὸ κατὰ Λουκᾶν), στὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν διδασκαλίαν, τὰ θαύματα, τὴ σταύρωση καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιόν του τὸ ἔγραψε χάριν ἑνὸς εὐγενοῦς Ρωμαίου, Θεοφίλου ὀνομαζομένου, τὸν ὁποῖον προσπαθοῦσε νὰ προσελκύσῃ στὸ Χριστιανισμό. Ἐκτὸς τοῦ Εὐαγγελίου ὁ Λουκᾶς ἔγραψε καὶ τίς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἓνα βιβλίον στὸ ὁποῖον περιγράφει τίς ἐνέργειες τῶν Ἀποστόλων καὶ πρὸ πάντων τῶν κορυφαίων διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Λουκᾶς ἦταν καὶ ζωγράφος καὶ ἐξωγράφησε πολλὰ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου. Πολλὰς μάλιστα ἀπ' τίς εἰκόνες αὐτὰς, σώζονται σὲ διάφορα μοναστήρια. Ὁ Λουκᾶς ἐδίδαξε τὸ Εὐαγγέλιον στὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον ἐν τῇ Βιοιωτίᾳ. Ἀργότερα ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖος, γιὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μετέφερε τὰ λείψανά του στὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ ἔκκλησίᾳ μας γιορτάζει τὴ μνήμην του στίς 18 Ὀκτωβρίου.

ΟΙ ἌΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἐν ὅλῳ δώδεκα οἱ ἑξῆς: Ἀνδρέας καὶ Πέτρος ἀδελφοί, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ἀδελφοί, Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας (Λεββαῖος ἢ Θαδδαῖος) ἀδελφοί, — Φίλιππος καὶ Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος φίλοι, Θωμᾶς ὁ Δίδυμος καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης, Σίμων ὁ Κανανίτης καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης (ὁ προδότης) ὁ ὁποῖος αὐτοκτόνησε καὶ ἀντὶ αὐτοῦ ἔγινε Ἀπόστολος ὁ Ματθίας.

Τοὺς Ἀποστόλους τοὺς διάλεξε ὁ Χριστὸς καὶ τὸν ἀκολούθησαν κατὰ τὴ διδασκαλία του. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάληψή του παρήγγειλε εἰς αὐτοὺς. «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος». Οἱ περισσότεροι τῶν Ἀποστόλων ἦταν ἄπλοιοι ἄνθρωποι μὲ ἀγνή καὶ ἄδολη καρδιά καὶ ἀφοσιωμένοι στὸ Χριστό. Ἐκήρυξαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ μὲ ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμό, ἐκοπίασαν καὶ ἐβασανίσθησαν καὶ τέλος ἔχυσαν τὸ αἷμα τους χάριν τοῦ Χριστοῦ. Ἐκτὸς τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ισότιμοι πρὸς αὐτοὺς θεωροῦνται καὶ οἱ Παῦλος, Λουκᾶς, Ματθαῖος καὶ Μάρκος. Ἀφοσιωμένες στὸ Χριστό ἦσαν καὶ μερικὲς ἀπ' τὶς μαθήτριές του ὅπως ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, ἡ Μαρία τοῦ Κλωπᾶ καὶ ἡ Σαλώμη. Αὐτὲς ἀκολούθησαν τὸ Χριστό ὡς τὸν Γολγοθᾶ καὶ αὐτὲς πρῶτες ἔμαθαν τὴν Ἀνάστασή του, Ἀφοσιωμένες ἐπίσης μαθήτριές του ἦσαν οἱ ἀδελφές τοῦ Λαζάρου Μαρία καὶ Μάρθα. Ἐκ τῶν μαθητῶν του μιλήσαμε προηγουμένως γιὰ τοὺς Ἀνδρέαν, Πέτρον, Παῦλον καὶ Λουκᾶν. Ἦδη θὰ μιλήσωμε γιὰ τοὺς ὑπολοίπους. Οἱ ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξαν ὁ μὲν Ἰάκωβος στὰ γειτονικά τῆς Ἱερουσαλὴμ μέρη καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον στὴν Ἱερουσαλὴμ, ὁ δὲ Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ πιὸ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἀκολούθησε στὴν σύλληψη, τὴν ἀνάκριση, τὴ δίκη καὶ τὴ σταύρωσή του. Σ' αὐτὸν μάλιστα ὁ Χριστὸς ἐμπιστεύθηκε τὴν μητέρα του καὶ τοῦ εἶπε «Ἰωάννη ἰδοὺ ἡ μητέρα σου». Ὁ Ἰωάννης ἐδίδαξε στὴν Μ. Ἀσία κατέληξε δὲ στὴν Ἔφεσο ὅπου ἐζῆσε ὡς τὰ βαθειά του γηρατειά. Στὰ τελευταῖα του χρόνια μὴ μπορῶντας νὰ λήη πολλὰ λόγια ἔλεγε μόνο: «τέκνα μου ἀγαπάτε ἀλλήλους» Ὁ Ἰωάννης ἔγραψε ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσερα Εὐαγγέλια (τὸ κατὰ Ἰωάννην) γι' αὐτὸ λέγεται καὶ Εὐαγγελιστής. Ὅταν κάποτε τὸν εἶχαν ἐξορίσει στὴ νῆσο Πάτμο ἔγραψε ἓνα προφητικὸ βιβλίον ποὺ λέγεται Ἀποκάλυψη καὶ στὸ ὁποῖον προφητεύει τὸν θρίαμβον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐγραψε ἀκόμη καὶ τρεῖς καθολικὲς (γενικὲς) ἐπιστολές. Ἀπέθανε στὴν Ἔφεσο τὸ ἔτος 100 μ.Χ. σὲ μεγάλη ἡλικία. Οἱ δύο ἄλλοι ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας ἦσαν στενοὶ συγγενεῖς τοῦ Ἰωσήφ τοῦ μνηστῆρος τῆς Παναγίας καὶ γι' αὐτὸ ὀνομάζονται ἀδελφότητες. Ἐξ αὐτῶν ὁ Ἰάκωβος ἔγινε ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὑπέστη μαρ-

πυρρικόν θάνατον διὰ λιθοβολισμοῦ τὸ 62 μ.Χ. Μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἰούδα ἔγραψαν καθολικὲς ἐπιστολὰς σὺν ὅποις διδάσκουν τὶς μεγάλας ἀλήθειαι τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ὁ Θωμᾶς ὁ Ἀδύμιος ἐκήρυξε στὴν Περσία, ὁ δὲ Ματθαῖος ὁ ὅποιος ἔγραψε καὶ τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον, ἐκήρυξε στὴν Αἰθιοπία. Ὁ Φίλιππος ἐδίδασκε στὴν Φρυγία ὅπου καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον. Ὁ δὲ Βαρθολομαῖος ἢ Ναθαναὴλ ἐδίδασκε σὺν Ἰνδίοις ὅπου ἴδρυσεν πολλὰς ἐκκλησίας. Ὁ Σίμων ἐδίδασκε στὴν Ἀφρική καὶ σὲ ἄλλαις χώραις. Τέλος ὁ Μάρκος ἔγραψε τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον καὶ ἴδρυσεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει χωριστὰ τὴ μνήμην καθενὸς ἀπὸ τούτων Ἀποστόλων. Γιορτάζει ὁμοῦ καὶ τὴν μνήμην ὅλων μαζὶ τῶν Ἀποστόλων σὺν 30 Ἰουνίου

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Διάκονοι — Πρεσβύτεροι — Ἐπίσκοποι — Ἐπαρχιακαὶ Σύνοδοι

Ἐν ὅσῳ ζοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι διατηροῦσαν αὐτοὶ τὴν ἀνωτάτη διοίκησιν ἐκκλησίας. Περιώδευσαν σὺν διαφόραις χώραις καὶ ἐκήρυτταν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἴδρυσαν ἐκκλησίας. Σιγά-σιγά ὁμοῦ οἱ ἐκκλησίες ἐπλήθυναν καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παρευρίσκωνται παντοῦ, ἀναγκάσθησαν νὰ ὀρίσων σὲ κάθε ἐκκλησίᾳ ἓνα ἀντιπρόσωπὸν τούτων πρὸς τὸν ἔλεγον Ἐπίσκοπον. Οἱ Ἐπίσκοποι χειροτονοῦσαν τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους οἱ ὅποιοι τοὺς βοηθοῦσαν σὺν καθήκοντά τους, ἔτσι ἐδημιουργήθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία Ἐπίσκοποι - Πρεσβύτεροι - Διάκονοι. Οἱ Ἐπίσκοποι εἶχαν τὴν διοίκησιν καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐκκλησίας βοηθούμενοι ἀπὸ τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, τοὺς ὁποίους διάλεξαν μεταξὺ τῶν πιὸ μορφωμένων καὶ ἐναρέτων Χριστιανῶν. Μέχρι τοῦ 8ου αἰῶνος ὑπῆρχον σὺν Ἀνατολῇ καὶ διακόνισσαι, οἱ ὅποιοι ἐφρόντιζαν γὰρ τὴν κατήχησιν καὶ τὸ βάπτισμα τῶν γυναικῶν. Ὁ ἐπίσκοπος θεωρεῖται μέχρι σήμερον ἀντιπρόσωπος τῶν Ἀποστόλων. Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου αἰῶνος οἱ Ἐπίσκοποι κάθε Ῥωμαϊκῆς Ἐπαρχίας, ἐμαζεύοντο σὺν πρωτεύουσα (Μητρόπολη) κάθε ἐπαρχίας ὅπου συνεσκέπτοντο καὶ ἀποφίσιζαν γὰρ δ.ἀ

φορα ἐκκλησιαστικά ζητήματα τῆς ἐπαρχίας. Τὰ συνέδρια αὐτὰ ὠνομάζοντο **ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι**. Στὰς συνόδους αὐτὰς προήδρευε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως, καὶ ἔτσι σιγὰ σιγὰ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως ἀπόκτησε ἀνώτερη θέση ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους τῆς ἐπαρχίας του καὶ εἶχε τὴ ἐπίβλεψη ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας, ὠνομάσθη δὲ **Μητροπολίτης**. Ἀπὸ τοὺς Μητροπολίτας αὐτοὺς ἐκεῖνοι ποὺ ἦσαν στὶς πιὸ σπουδαῖες πόλεις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας στὶς ὁποῖες εἶχαν ἰδρύσει ἐκκλησίες οἱ Ἀπόστολοι, πῆραν ἐξαιρετικὴ θέση. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ Μητροπολίτες τῆς Ρώμης, τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἀντιοχείας. Σ' αὐτοὺς προσετέθησαν ἀργότερα οἱ Μητροπολίτες Κωνσταντινουπόλεως τῆς νέας πρωτεύουσας τοῦ κράτους καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ στὴν ὁποία ἐσταυρώθη καὶ ἀνεστήθη ὁ Χριστός. Οἱ πέντε αὐτοὶ Μητροπολίται στὴν ἀρχὴ ὠνομάζοντο **ἀρχιεπίσκοποι ἢ ἐξαρχοὶ** καὶ ἀργότερα **πατριάρχαι**. Σιγὰ σιγὰ οἱ πατριάρχαι ἀπόκτησαν ἐξουσία σ' ὅλους τοὺς Μητροπολίτας τῆς περιφερείας τους. Οἱ πατριάρχαι ἦσαν ὅλοι ἴσοι ἀνεμεταξύ τους καὶ κανεὶς δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀνακατεύεται στὶς ἐκκλησιαστικὲς ὑποθέσεις τῆς περιφερείας τοῦ ἄλλου.

Οἱ Ἀποστολικὲς ἐκκλησίες καὶ οἱ μετὰξὺ τους σχέσεις

Ἀποστολικὲς ἐκκλησίες λέγονται οἱ ἐκκλησίες τὶς ὁποῖες ἴδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι ἢ οἱ μαθηταὶ τους. Ἀπ' τὰ παλαιὰ χρόνια οἱ χριστιανοὶ τιμοῦσαν ἰδιαίτερος τὶς ἀποστολικὲς ἐκκλησίες, γιατί πίστευαν πὺς σ' αὐτὲς διετηρεῖτο ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία ἀνόθευτη. Ἀποστολικὴ ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ θεωρεῖται **Μητέρα** τῶν ἐκκλησιῶν. Ἄλλες ἀποστολικὲς ἐκκλησίες στὴν Ἀσία εἶναι τῆς Καισαρείας, τῆς Λαδίας, τῆς Ἰόπης, τῆς Ἐφέσου, τῆς Ἀντιοχείας, τοῦ Ἰκονίου, τῆς Λαοδικείας, καὶ ἄλλες.

Στὴν Ἑλλάδα εἶναι : οἱ ἐκκλησίες τῶν Φιλίππων, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Βεργίας, τῶν Ἀθηνῶν, τῶν Πατρῶν, καὶ τῶν Θηβῶν. Στὴν Ἀφρικὴ οἱ ἐκκλησίες τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀβησσυνίας. Ἀποστολικὲς εἶναι ἐπίσης οἱ ἐκκλησίες τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Παρθίας κλπ. Στὴ Δυτικὴ Εὐρώπῃ ἡ μόνη ἀποστολικὴ ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐτιμᾶτο ἰδιαίτερος γιατί στὴ Ρώμῃ ἐμαρτύρησαν οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων. Στὴ Ρώμῃ ἐδί-

δαξαν τὸν Χριστιανισμό πρῶτα διάφοροι χριστιανοὶ ποὺ ἤρχοντο δι' ἔμπορικοὺς σκοποὺς. Τὴν ἐκκλησίαν ὅμως τῆς Ρώμης ἐστερέωσε ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος. Ἀπὸ τὶς γῶρες αὐτὲς διεδόθη ὁ χριστιανισμὸς σ' ὅλον τὸν κόσμον καὶ κατὰ τὸν δεύτερον αἰῶνα δὲν ὑπῆρχε ἔθνος στὸ ὁποῖον δὲν εἶχε γίνεи γνωστὸ τὸ εὐαγγέλιον. Οἱ Ἀποστολικὲς ἐκκλησίαι διατηροῦσαν ἀδελφικὰς σχέσεις μεταξὺ τους καὶ μὲ τὶς ἐκκλησίαις ποὺ ἰδρύθησαν ἀργότερα καὶ ἔτσι μὲ τὴν ἀγάπη τους αὐτὴ τηροῦσαν τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως.

Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς Αὐτοκράτορες Οἱ μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας

Ὅπως εἶπαμε σὲ προηγούμενα μαθήματα, οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἰδρύσεώς του ἐπολέμησαν τὸν Χριστιανισμό, μὲ λύσσα καὶ φανατισμό. Ἀλλὰ δὲν μπόρεσαν νὰ σταματήσουν τὴν προόδόν του. Καὶ πρὶν περάσουν οἱ τρεῖς πρῶτοι αἰῶνες, ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε διαδοθῆι σ' ὅλον σχεδὸν τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Οἱ ἔθνικοι (εἰδωλολάτρες) δὲν ἔδωσαν καμιὰ σημασία στὸ Χριστιανισμό, γιὰτὶ νόμιζαν πὼς ἦταν κάποια αἴρεση τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας.

Ὅταν ὅμως εἶδαν πὼς ὁ Χριστιανισμὸς ἄρχισε νὰ διαδίδεται σ' ὅλον τὸν κόσμον καὶ τὰ διδάγματα εἰς νέας θρησκείας ἄρχισαν νὰ γίνονται αἰσθητά, τότε κατάλαβαν πὼς ὁ Χριστιανισμὸς ἦταν μιὰ νέα θρησκεία ἢ ὁποῖα ἐμελλε νὰ γκρεμίσει τὴν παλῆν εἰδωλολατρικὴ κοινωνία καὶ νὰ δημιουργήσῃ μιὰ καινούργια ζωὴ στὸν κόσμον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ διδάγματα τῆς νέας θρησκείας ἦσαν ἀντίθετα πρὸς τὰ συμφέροντά τους, ἄρχισαν καὶ αὐτοὶ ἕναν ἄγριο καὶ σκληρὸ διωγμὸ κατὰ τῶν χριστιανῶν, ὁ ὁποῖος κράτησε, μὲ μικρὲς διακοπές, ἀπὸ τὸ 67 μ.Χ. μέχρι τοῦ 313 μ.Χ. Οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους οἱ Ἑθνικοὶ μισοῦσαν καὶ κατεδίωκαν τοὺς Χριστιανοὺς ἦσαν διάφοροι. Πρῶτον οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης, οἱ ἀριστοκράτες καὶ οἱ πλούσιοι τῆς ἐποχῆς, γιὰ τοὺς ὁποίους δούλευαν χιλιάδες δούλοι, δὲν ἔβλεπαν μὲ καλὸ μάτι τὴ νέα θρησκεία, ἢ ὁποῖα ἤθελε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους καὶ δὲν παραδεχόταν δούλους καὶ ἐλεύθερους. Ὑστερα οἱ αὐτοκράτορες δὲν μποροῦσαν νὰ παραδεχτοῦν τὸν χριστιανισμό, ποὺ ἀπαγόρευε τὴ λατρεία τῶν ἀνθρώπων. Γιὰτὶ αὐτοὶ ἀπελάμβαναν θεῶν τιμῶν καὶ μετὰ τὸν θάνατόν

τους έλατρεύοντο ως θεοί. "Επειτα οί φιλόσοφοι και οί μορφωμένοι τῆς εποχῆς, με διάφορες σοφιστείες διέστρεφαν τὴν ἀλήθειαν και ὑπεστήριζαν τὴν εἰδωλολατρείαν πρὸς τὸ συμφέρον τους. Κατόπιν οί Ιερεῖς τῆς εἰδωλολατρείας ἔβλεπαν πὸς με τὴν επικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ οί ναοί τους θὰ ἐρημώνοντο και αὐτοί θὰ ἔχαναν τὴν ἀξίαν τους. Τέλος οί ἀγαλματοποιοί, οί μάντις, οί καλλιτέχνες και ὅλοι ἐκεῖνοι πὸν ζοῦσαν ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρικὴ θρησκεία, ἔβλεπαν πὸς ἔληγε πὰ ἡ βασιλεία τους.

"Ολοι λοιπὸν αὐτοί πὸν τὰ συμφέροντά τους ἐξημιώνοντο ἀπὸ τὴν επικράτηση τῆς νέας θρησκείας, ἐνώθησαν και ἄρχισαν ἄγριο και ἀπάνθρωπο διωγμὸ κατὰ τῶν χριστιανῶν, με τὸν σκοπὸ νὰ σταματήσουν τὴν ἐξάπλωση τῆς νέας θρησκείας.

Γιὰ τὴν ἐπιτυχία δὲ τοῦ σκοποῦ τους μεταχειρίσθησαν ὅλα τὰ μέσα. Μεταχειρίσθησαν ὄχι μόνον τὴν ἐξουσία και τὴν δύναμή τους, ἀλλὰ ἐφανάτιζαν και τὸ λαὸ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, διαδίδοντες πὸς γιὰ κάθε κακὸ πὸν συνέβαινε ἔφταιγαν οί χριστιανοί. "Ετσι ὅταν συνέβαινε καμμιά θεομηνία π. χ. σεισμός, ἐπιδημία, πείνα κ.λ.π. διέδιδαν στὸ λαὸ, πὸς ἔφταιγαν οί χριστιανοί. Γιατὶ τάχα οί Θεοί ἦσαν ὠργισμένοι πὸν ἐγκρεμίζοντο τὰ εἰδωλά τους και ἐρημώνοντο οί ναοί τους, ἔξ αἰτίας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Με τὸν τρόπο αὐτὸν ἐξήγειραν τὸν ἀμόρφωτο λαὸ, ὁ ὁποῖος ἐρεθιζόμενος και ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ἐπετίθετο κατὰ τῶν Χριστιανῶν τοὺς ὁποῖους ἐβασάνιζε ἀπάνθρωπα. Ὁ πρῶτος διωγμὸς κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἔγινε ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος τὸ 67 μ.Χ. Ὁ σκληρὸς και ἀπάνθρωπος αὐτὸς αὐτοκράτωρ θέλησε νὰ πάρη μιὰ ἰδέα πὸς ἔκαλετο ἡ Τροία ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας. Διέταξε λοιπὸν νὰ βάλουν φωτιά σὲ μιὰ συνοικία τῆς Ρώμης και αὐτὸς ἀπὸ τὸ παλάτι του ἀπολάμβανε τὸ θέαμα. Ὑστερα ἐπειδὴ φοβήθηκε τὴν ὀργὴ τοῦ λαοῦ διέδωσε πὸς οί χριστιανοί εἶχαν βάλει τὴ φωτιά. Τότε ὁ ἀμόρφωτος ὄχλος ἐρεθιζόμενος ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες και τοὺς Ἑβραίους ῥίχτηκε με λύσσα κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ἀπερίγραπτα εἶναι τὰ μαρτύρια τῶν χριστιανῶν κατὰ τὸν διωγμὸν ἐκεῖνον. Ἄλλους τύλιγαν σὲ δέρματα ζῶων και τοὺς ἔρριχναν στὰ θηρία και ἄλλους ἀλειφαν με πίσσα και τοὺς ἄναβαν γιὰ νὰ φωτίσουν τοὺς δρόμους τῆς Ρώμης, σὰν ζωντανὲς λαμπάδες. Οί δυστυχημένοι Χριστιανοί κατέφευγαν στὶς σπηλιές, στὰ βουνά, στὶς κατακόμβες και ὅπου ἄλλοῦ

μποροῦσαν καὶ ἐκεῖ ἐλάτρευαν τὸν Θεό. Τότε ἐμαρτύρησαν καὶ οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων Πέτρος καὶ Παῦλος. Ὑστερα ἀπὸ λίγα χρόνια ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Δομητιανοῦ (92—96 μ. χ.) ἔγινε ἄλλος διωγμὸς κατὰ τῶν Χριστιανῶν, γιατί ὁ Αὐτοκράτορας αὐτὸς μὲ νόμο ἐξαπακτίρησε τοὺς χριστιανούς ἀθέους καὶ διέταξε νὰ σκοτώνεται κάθε χριστιανὸς ποὺ δὲν ἤθελε νὰ ἀπαρνηθῆ τὴν πίστη του καὶ νὰ δημεύεται ἡ περιουσία του. Ἄλλος διωγμὸς ἔγινε ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98—117 μ. Χ.). Τότε ἐμαρτύρησε ὁ ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων Συμεών, γέρος 126 ἐτῶν, σταυρωθεὶς, καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος, ἐσύρθη σιδηροδέσμιος στὴν Ρώμη καὶ ἐρρίφθη στὰ θηρία. Κατὰ τὸν διωγμὸν ποὺ ἔγινε ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀντωνίου (138—161) ἐμαρτύρησε ὁ ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος, ὁ ὁποῖος ἐρρίφθη στὴ φωτιά, ἐπειδὴ δὲν δέχθηκε ν' ἀπαρνηθῆ τὴν πίστη του. Μεγάλοι διωγμοὶ ἔγιναν καὶ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Μάρκου Αὐρηλίου (161—181 μ. Χ.) Σεπτιμίου Σευήρου (193—211 μ. Χ.) καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ Δεκίου (240—251 μ. Χ.). Μετὰ τὸν διωγμὸ αὐτὸν οἱ Χριστιανοὶ βρῆκαν τὴν ἡσυχία τους γιὰ μερικὰ χρόνια. Ἄλλὰ ὕστερα ἔγινε ὁ τρομερὸς διωγμὸς ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ (284—305 μ. Χ.). Ὁ Διοκλητιανὸς διέταξε νὰ καταδικάζεται σὲ θάνατο ὁποῖος ἀρνεῖται νὰ θυσιάσῃ στὰ εἰδῶλα. Κατὰ τὸν διωγμὸν αὐτὸν ἐμαρτύρησαν πολλοὶ χριστιανοί. Κατὰ τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς ποὺ διήρκεσαν τριακόσια περίπου χρόνια χιλιάδες χριστιανοὶ ἔδωσαν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Ὑπέφεραν τὰ πιὸ σκληρὰ βασανιστήρια καὶ τὸν μαρτυρικὸ θάνατο μὲ γαλήνη καὶ ἀταραξία καὶ ὄχι μόνον δὲν ἀγανακτοῦσαν κατὰ τῶν βασανιστῶν τους ἀλλὰ καὶ προσήχοντο ὑπὲρ αὐτῶν. Ἡ ἐκκλησία μας τιμᾷ ἰδιαιτέρως τοὺς μάρτυρας αὐτοὺς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἔχει ἀφιερῶσει χωριστὴ γιορτὴ γιὰ καθένα, ἀλλὰ καὶ ὅλους μαζί τοὺς γιορτάζει κίθε Παρασκευή. Ἀπὸ τοὺς μάρτυρας αὐτοὺς δύο εἶναι οἱ πιὸ ἀγαπητοὶ στοὺς Ἕλληνας, ὁ Ἅγιος Δημήτριος καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος.

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ὁ μεγαλομάρτυς Δημήτριος γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ εὐσεβεῖς καὶ πλουσίους γονεῖς. Ἦταν ἀξιωματικὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ

στρατοῦ καὶ ἀπολάμβανε μεγάλης ἐκτιμήσεως γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀνδρεία του. Ἐπειδὴ ὅμως ἔγινε χριστιανός, ὁ Αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς διέταξε νὰ φυλακισθῆ γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐπανέλθῃ στὴν εἰδωλολατρεία. Ὁ Δημήτριος ὅμως ὄχι μόνον δὲν μετενόησε, ἀλλὰ καὶ στὴ φυλακὴ ἐξακολουθοῦσε νὰ διδάσκῃ μὲ θάρρος τὸ

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Χριστιανισμό. Γιαυτό οἱ Ἕθνηκοὶ τὸν μισοῦσαν τρομερά. Κάποτε πὺ ἐγίνοντο ἀγῶνες στὸ στάδιο τῆς Θεσσαλονίκης, παρουσιάσθηκε ἓνας γιγαντώσαμος εἰδωλολάτρης παλαιστής, ὁ **Λυαῖος**, καὶ προκαλοῦσε τοὺς χριστιανοὺς σὲ ἀγῶνα. Ἐπειδὴ δὲ κανεὶς δὲν τολμοῦσε ν' ἀγωνισθῆ μαζί του, τοὺς ἐγλεύαζε καὶ ὕβριζε τὴ θρησκεία τους. Τότε ἓνας νεανίας χριστιανός, ὁ **Νέστωρ**, μὴ μπορῶντας νὰ ὑποφέρῃ τοὺς χλευασμοὺς καὶ τὶς ὕβρεις, ἀποφάσισε ν' ἀγωνισθῆ μαζί του. Πῆγε λοιπὸν στὴ φυλακὴ καὶ ζήτησε τὴν εὐλογία τοῦ Δημητρίου. Ὁ Δημήτριος τὸν εὐλόγησε καὶ τὸν ἐνεθάρρυνε στὸν ἀγῶνα του. Καὶ ὁ Νέστωρ ἔτρεξε στὸ στάδιο καὶ εἶπε στὸν Λυαῖο πὺς δέχεται ν' ἀγωνισθῆ μαζί του. Ὁ Λυαῖος ἐγέλασε βλέποντας τὸ νεαρὸ καὶ μικρόσωμο Νέστορα. Ἄλλ' ὁ τολμηρὸς χρι-

στιανός ἐφώνησε «Θεὸ τοῦ Δημητρίου βοήθει μοι» καὶ ὄρησε ἐναντίον του μὲ θάρρος. Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! ὁ νεαρὸς καὶ μικρόσωμος Νέστορ ἐνίκησε τὸν γιγαντόσωμον εἰδωλολάτρην Λυαῖον. Οἱ εἰδωλολάτραι προσεβλήθησαν ἀπὸ τὴν νίκην αὐτὴν τοῦ Νέστορος καὶ παρεκάλεσαν τὸν αὐτοκράτορα νὰ διατάξῃ τὸν θάνατον τοῦ Νέστορος καὶ τοῦ Δημητρίου. Καὶ ὁ σκληρὸς αὐτοκράτωρ διέταξε καὶ ἐθανατώθησαν καὶ οἱ δύο τὴν ἴδια ἡμέρα (306 Μ. Χ.). Οἱ Χριστιανοὶ ἔθυσαν μ' εὐλάβεια τὸ σῶμα τοῦ Δημητρίου καὶ ὅταν ἀργότερα ἐπεκράτησε ὁ Χριστιανισμὸς, ἐκίσθη πλησίον τοῦ τάφου του μεγαλοπρεπὴς νάος. Ὁ ναὸς αὐτὸς κατεστράφη ἀπὸ πυρκαϊὰ τὸ ἔτος 1917. Ἡ πόλις τῆς Θεσσαλονίκης θεωρεῖ τὸν Ἁγ. Δημήτριον ὡς Πολιοῦχον καὶ προστάτην τῆς, ὁ δὲ λαὸς πιστεύει ὅτι πολλὰς φορὰς ἔσωσε τὴν πόλιν ἀπὸ μεγάλους κινδύνους. Καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Θεσσαλονίκης τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τοῦ (26 Ἰβρίου 1912) ἀποδίδεται σ' αὐτόν. Λέγεται ἐπίσης ὅτι ἀπὸ τὸν τάφον του ἀνέβλυξε μῦρον καὶ γιὰ αὐτὸ ὀνομάζεται **μυροβλήτης**. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 26 Ὀκτωβρίου καὶ ψάλλεται τὸ ἕξῃς ἀπολυτίκιον. «Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, σὲ ὑπέρμαχον ἢ οἴκουμένην, ἀθλοφόρε τὰ ἔθνη τροπούμενον. Ὡς οὖν Λυαίου καθῆλθες τὴν ἔπαρσιν, ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνων τὸν Νέστορα, οὕτως ἄγιε μεγαλομαρτυρῶν Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος». Δηλαδὴ «Ἐσένα νικητὴ Ἁγ. Δημήτριε, βῆκε ὁ κόσμος μέγα προστάτη στους κινδύνους, ἔσένα πού νίκησες τοὺς εἰδωλολάτρεις διδάσκοντας τὸν Χριστιανισμὸν. Ὅπως λοιπὸν ταπεινώσες τὴν ὑπερηφάνεια τοῦ Λυαίου στὸ στάδιο, ἐνθαρρύνων τὸν Νέστορα, ἔτσι ἄγιε νὰ παρακαλῆς τὸ Χριστὸ τὸ Θεὸ μας, νὰ μᾶς χάρισῃ τὸ μέγα του ἔλεος».

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ὁ Ἁγ. Γεώργιος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καπαδοκίας ἀπὸ γονεῖς πλουσίους καὶ εὐγενεῖς. Αὐτοὶ φρόντισαν γιὰ τὴν ἀνατροφή του καὶ τὸν σπούδασαν τόσο καλά, ὥστε νέος ἀκόμη κατετάχθη στὸ Ρωμαϊκὸ στρατὸ καὶ ἔγινε ἀνώτερος ἀξιωματικὸς.

Όταν πέθαναν οι γονεῖς του, μοίρασε ὅλη του τὴν περιουσία στους φτωχοὺς καὶ ἐλευθέρωσε ὅλους τοὺς δούλους του, γιατί σὰν Χριστιανὸς δὲν ἤθελε νὰ ἔχη δούλους. Ὡς Ρωμαῖος ἀξιωματικὸς δὲ ποὺ ἦταν, ὄχι μόνον δὲν κατεδίωκε τοὺς χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

τούς προστάτευε. Πολλοὺς δὲ εἰδωλολάτρες προσεῖλκυσε στὸ Χριστιανισμό, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ μερικοὺς συγγενεῖς τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ αὐτοκράτωρ Διοκλητιανὸς δταν τὸ ἔμαθε, ἐπειδὴ τὸν ἀγαποῦσε γιὰ τὴν ἀνδρεία του καὶ τὴν ἀρετὴ του, δὲν θέλησε νὰ τὸν σκοτώσῃ, ἀλλὰ τὸν διέταξε ν' ἀπαρνηθῆ τὸν χριστιανισμό καὶ τοῦ ὑπέσχετο μεγάλες ἀμοιβές. Ὁ Γεώργιος ὅμως ἀρνήθηκε καὶ ἔμεινε πιστὸς εἰς τὸν Χριστό. Γιὰ τὸ ὑπέστη φρικτὰ βασανιστήρια καὶ τέλος ἀπεκεφαλίσθη τὸ ἔτος 304 μ.Χ. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 23 Ἀπριλίου καὶ ψάλλεται τὸ ἕξῃς ἀπολυτίκιον. « Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς

καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἰατρος, βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρος μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Δηλαδή «Σένα πού ἐλευθέρωσες τοὺς αἰχμαλώτους (τοὺς δούλους του) καὶ βοήθη ες τοὺς πτωχοὺς (τοὺς μοίρασε τὴν περιουσία του) σὺ πού ἐθεράπευσες τοὺς ἀσθενεῖς καὶ θριάμβευες πολεμώντας τοὺς ἐχθροὺς (τροπαιοφόρος) σὲ παρακαλοῦμε νὰ μεσιτέψης στὸ Θεὸ νὰ σώση τίς ψυχές μας.

Ο Μ. ΚΩΝ)ΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ.

Η ΑΓ. ΕΛΕΝΗ ΚΑΙ Ο ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

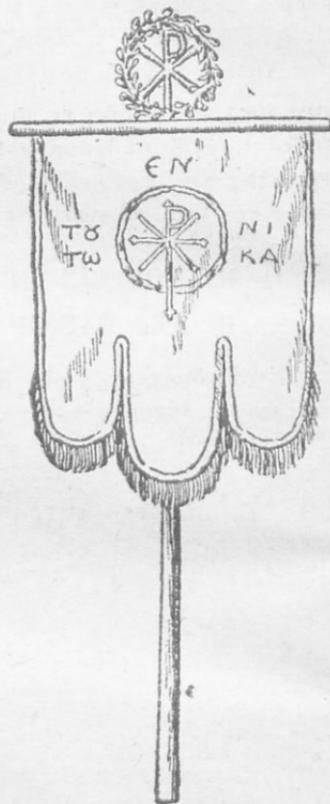
Στοὺς διωγμοὺς τῶν Χριστιανῶν ἔδωκε τέλος ὁ Μ. Κων)νος: ὅταν ἔγινε συνάρχοντας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ὁ Μ. Κων)νος

Ο Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

κληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα του τὴν εὐσέβεια καὶ ἀπὸ τὴ μητέρα του τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν Χριστιανικὴ θρησκεία. Ἀπὸ ἐνωρίς εἶχε

καταλάβει πὸς ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία θὰ ἐπικρατοῦσε στὸν κόσ-
μο. Ὄταν ἐγεννήθηκε ὁ Κωννος, τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος ἦτο διηρη-
μένον σὲ τέσσερα τμήματα καὶ
σὲ καθένα ἦτο ἓνας ἄρχων ποῦ
ὠνομάζετο Καῖσαρ, ἓνας δὲ ἀπ'
αὐτοῦς ἦταν καὶ ὁ πατέρας του.
Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατέρα
του ὁ Κωννος ἐπῆρε τὴ θέση του
(306 μ.Χ.). Κατὰ τὸ ἔτος 312 μ.Χ.
βρίσκεται σὲ πόλεμο μὲ τὸν
συνάρχοντα αὐτοῦ Μαξέντιον. Ὁ
στρατὸς τοῦ Κωννου ἦταν πολὺ
μικρότερος τοῦ Μαξεντίου καὶ γι-
αυτὸ ἀνησυχοῦσε γιὰ τὴ νίκη.
Ἐνῶ λοιπὸν εὐρίσκετο σὲ ἀμηχα-
νία καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ, εἶδε
ἕξαφνα στὸν οὐρανό, δίπλα στὸν
ἥλιο, ἓνα φωτεινὸ σταυρὸ μὲ τὶς
λέξεις «Ἐν τούτῳ νίκη».
Τὴν ἴδια νύχτα παρουσιάσθηκε
στὸν ὕπνο του ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ
εἶπε νὰ φτιάσῃ μιὰ σημαία μὲ
σταυρὸ καὶ νὰ προχωρήσῃ μὲ θάρ-
ρος κατὰ τῶν ἐχθρῶν του. Μό-
λις ξύπνησε ὁ Κωννος διέταξε νὰ
φτιάσουν τὴν σημαία αὐτὴ καὶ
ἔβαλε τὰ πρῶτα γράμματα ἀπὸ
τὸ ὄνομα Χριστὸς (Χ.Ρ.). Αὐτὴ

Τὸ Λάβαρον

εἶναι ἡ πρώτη Χριστιανικὴ σημαία καὶ ὀνομάζεται λάβαρον. Μὲ
τὸ λάβαρο αὐτὸ μπροστὰ ὤρμησε ὁ Κωννος κατὰ τοῦ Μαξεντίου
καὶ τὸν ἐνίκησε. Μετὰ τὴν νίκη του ὁ Κωννος μαζί μὲ τὸν ἄρχον-
τα τῆς Ἀνατολῆς Λικίνιο ἔβγαλε ἓνα διάταγμα κατὰ τὸ ὁποῖον,
καθένας ἦταν ἐλεύθερος νὰ πιστεῦῃ στὴ θρησκεία του (313 μ.Χ.).
Μὲ τὸ διάταγμα αὐτὸ ἔπαψαν ἀμέσως οἱ διαγωμοὶ καὶ οἱ Χριστια-
νοὶ ἐκτελοῦσαν ἐλεύθερα τὰ θρησκευτικὰ τους καθήκοντα. Ἀρχι-
σαν νὰ χτίζουν ναοὺς καὶ νὰ διδάσκουν ἐλεύθερα τὴ Χριστιανικὴ
θρησκεία.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Λικίνιος ἄρχισε πάλι νὰ ὑποστηρίξη τὴν εἰδωλαλατρεία, ἔγινε ἄλλος πόλεμος μεταξύ τους, στὸν ὁποῖον νίκησε ὁ Κων)νος καὶ ἔτσι ἔμεινε μόνος αὐτοκράτωρ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ὁ Μ. Κων)νος ὑποστήριξε πολὺ τὸ Χριστιανισμὸ χωρὶς καὶ

Ἡ Ἁγία Ἐλένη εὕρισκει τὸν Τίμον Σταυρὸν

νὰ καταδιώξη τοὺς ἐθνικούς. Ὁ Χριστιανισμὸς ὁμοῦς προώδεψε πολὺ, ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Κων)νος μετέφερε τὴν πρωτεύουσα τοῦ κράτους στὸ Βυζάντιο (330 μ.Χ.) καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομά του ὀνομάσθηκε Κων)πολη. Ὁ Μ. Κων)νος λίγο πρὶν πεθάνη βαπτίσθηκε. Πέθανε στὶς 21 Μαΐου τοῦ ἔτους 337 μ.Χ. Ἀργότερα τὸ σῶμα του μεταφέρθηκε στὴν Κων)πολη καὶ ἐτάφη εἰς τὸ ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ὁ Μ. Κων)νος μὲ τὴν κατάπαυση τῶν διωγμῶν καὶ τὴν ἀναγνώριση τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἔγινε μέγας προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γιὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία μας τὸν τιμᾷ ὡς ἅγιον καὶ ἰσαπόστολον (ἴσον πρὸς τοὺς Ἀποστόλους).

Κατὰ τὸ διάστημα ποὺ ὁ Μ. Κων)νος φρόντιζε νὰ ἐνώσῃ τὸ κράτος του καὶ νὰ στερεώσῃ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, ἡ μητέρα του ἡ εὐσεβὴς Ἐλένη, πῆγε εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἔκαμε ἀνα-

σκαφές και βρήκε τὸν τίμιον Σταυρό, ποὺ ἦταν θαμμένος στὴ γῆ. Ἔχτισε κατόπιν κοντὰ στὸν τάφο τοῦ Σωτήρος, τὸν περίφημο ναὸ τῆς Ἀναστάσεως ποὺ σώζεται μέχρι σήμερα. Ἡ ἐκκλησία μας τιμᾷ και τὴν μητέρα τοῦ Κων)νου ὡς ἁγίαν και γιορτάζει τὴ μνήμη και τῶν δύο σις 21 Μαΐου, ὅποτε ψάλλεται τὸ ἔξης ἀπολυτίκιον :

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ και ΕΛΕΝΗ

«Τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος και ὡς Παῦλος τὴν κλήσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος, ὁ ἐν βασιλευσιν Ἀπόστολός σου Κύριε, βασιλεύουσιν πόλιν τῆ χειρὶ σου παρέθετο, ἦν περίσῳζε διὰ παντός ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνε φιλάνθρωπε.»

Δηλαδή. «Ὁ Κων)νος ἀφοῦ εἶδε στὸν οὐρανὸ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ και ἀφοῦ δέχθηκε τὴν πρόσκληση στὸν Χριστιανισμό, ὄχι ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἀπὸ σένα τὸν ἴδιο, ὅπως ἄλλοτε ὁ Παῦλος παρέδωσε στὴν προσταγία σου τὴν Κων)πολη (μὲ τὸ νὰ προστατέψῃ τοὺς Χριστιανούς). Αὐτὴν σὲ παρακαλοῦμε, νὰ φυλάττῃς πάντα ἐν εἰρήνῃ, μὲ τὴ μεσιτεία τῆς Θεοτόκου, φιλάνθρωπε.»

Ο ΑΡΕΙΟΣ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Στὰ χρόνια τοῦ Μ. Κων)νου παρουσιάσθηκε ἕνας μορφωμένος

ιερεύς, στην 'Αλεξάνδρεια, ὁ Ἄρειος, ὁ ὁποῖος παρανοῶντας τὴν Ἁγία Γραφή, ἐδίδασκε ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πλάσμα αὐτοῦ, ὅπως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, τὸ τελειότερο ἀπ' ὅλα τὰ πλάσματα. Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας προσεπάθησε μὲ συμβουλὲς νὰ κάμῃ τὸν Ἄρειο νὰ καταλάβῃ τὸ λάθος του, ἀλλὰ ματαίως. Ἐκάλεσε τότε τοπικὴ Σύνοδο ἡ ὁποία κατεδίκασε τὴ γνώμη τοῦ Ἀρείου. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἄρειος καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου ἐξακολουθοῦσε τὴν ἐσφαλμένην διδασκαλίαν του καὶ μερικοὶ κληρικοὶ ἐτάχθησαν μὲ τὸ μέρος του, ἄρχισαν φιλονικίες καὶ ταραχὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ Χριστιανοὶ διαιρέθησαν ἐν δύο μερίδες. Ὁ Μ. Κων)νος προσεπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ σταματήσει τὴς φιλονικίας αὐτὰς, γὰρ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ἡσυχία ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν τὸ κατώρθωσε, ἐκάλεσε μιὰ σύνοδο ἐν τῇ **Νίκαια τῆς Βιθυνίας** τὸ 325 μ.Χ. γὰρ νὰ ἀποφασίσῃ. Στὴ σύνοδο αὕτη ἔλαβαν μέρος ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τῆς οἰκουμένης καὶ γιὰ αὐτὸ ὠνομάσθη **πρῶτη οἰκουμενικὴ Σύνοδος**.

Οἱ ἐπίσκοποι, ἀφοῦ προσευχήθησαν καὶ ἐζήτησαν νὰ τοὺς φωτίσῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐκάλεσαν τὸν Ἄρειον νὰ ἐκθέσῃ ἐλεύθερα τὴς ἰδέες του. Μετὰ τὸν Ἄρειο μίλησαν δίσφοροι ἐπίσκοποι οἱ ὁποῖοι τὸν κατέκριναν. Κυρίως ὅμως ἐν τῇ Συνόδῳ αὕτῃ διεκρίθη ὁ διάκονος τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας **Ἀθανάσιος**, πού ἀντιπροσώπευε τὸν ἀσθενῆ ἐπίσκοπόν του. Ὁ Ἀθανάσιος ἀπέδειξε μὲ πολλὰ ἐπιχειρήματα πὺς ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν πατέρων καὶ ἐπομένως ἐσφαλμένη καὶ ἀσεβής. Τέλος ἡ Σύνοδος παρεδέχθη ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου ἦτο ἐσφαλμένη καὶ τὸν προσεκάλεσε νὰ ἀρνηθῇ τὴν πλάνην του, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπέμενε. Τότε ἡ Σύνοδος τὸν κατέδικασε ὡς **αἰρετικὸν** δηλ. ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος παραμορφώνει τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Ὑστερὰ ἀπ' τὴν ἀπόφασιν αὕτη τῆς Συνόδου, ὁ Ἄρειος καὶ οἱ ὁπαδοὶ του ἐξωρίσθησαν. Ἡ σύνοδος αὕτη, γὰρ νὰ μὴν παρασύρωνται οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ ψευδεῖς διδασκαλίας, ἔκαμε καὶ τὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ **Συμβόλου τῆς πίστεως** πού λέει τί πρέπει νὰ πιστεῦθῃ ὁ κάθε Χριστιανός.

Ἡ σύνοδος αὕτη μαζί μὲ ἄλλα ζητήματα κανόνισε καὶ τότε πρέπει νὰ γιορτάζεται τὸ Πάσχα. Καὶ ἀπὸ τότε τὸ Πάσχα γιορτάζεται τὴν πρῶτη Κυριακῇ, μετὰ τὴν Πανσέληνον τῆς ἀνοιξιάτικης

ισημερίας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πρώτη οἰκουμένην σύνοδο ἔγιναν καὶ ἄλλες ἕξ. Ἡ δευτέρα σύνοδος (381 μ. χ.) συμπλήρωσε τὸ σύμβολο τῆς πίστεως, πὺν εἶναι τὸ σημάδι, μὲ τὸ ὁποῖον ξεχωρίζουν οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἀπὸ τοῦ μὴ ὀρθοδόξους.

ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μ. Κων]νου παρουσιάσθησαν στὴν ἐκκλησία πολλοὶ σοφοὶ ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν διδασκαλίαν τους καὶ τὰ συγγράμματα τους, ὑπεστήριξαν τὸ Χριστιανισμὸ καὶ ἐπολέμησαν τοὺς αἵρετικούς. Οἱ μεγάλοι αὐτοὶ διδάσκαλοι καὶ συγγραφεῖς ὠνομάσθησαν πατέρες τῆς ἐκκλησίας.

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους πατέρας τῆς ἐκκλησίας εἶναι ὁ Μ. Ἀθανάσιος. Ὁ Ἀθανάσιος διεκρίθη κατὰ τὴν πρώτην οἰκουμένην σύνοδο, ὅταν ἦτο ἀκόμη διάκονος τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Στὴ σύνοδο αὐτὴ ὁ Ἀθανάσιος μὲ τὴ σοφίαν καὶ τὴ ῥητορικὴν του δύναμιν κατετρόπωσε τὸν Ἄρειον καὶ ἀπέκτησε μεγάλη φήμην. Ὅταν δὲ ἀπέθανε ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἐξελέγη διάδοχός του. Ὁ Ἀθανάσιος ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ 45 ὀλόκληρα ἔτη. Κατὰ τὸ μακρὸν αὐτὸ διάστημα πολέμησε τοὺς αἵρετικούς καὶ πρὸ πάντων τοὺς Ἄρειανούς, ὅσο κανένας ἄλλος. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ δέκα φορές τὴν ἔστειλαν ἐξορία διάφοροι αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, πὺν συμπαθοῦσαν τὸν Ἄρειανισμὸ. Ἐμείνε ἐξόριστος εἴκοσι ὀλόκληρα χρόνια καὶ πολλὰς φορές κινδύνεψε ἡ ζωὴ του. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος ἔγραψε πολλὰ σοφὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα καὶ ἀπέθανε τὸ 373 μ. χ. Γιὰ τοὺς ἀγῶνες του ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας, ἡ ἐκκλησία μας τὸν κατέταξε μετὰ τῶν ἁγίων, ἡ δὲ ἱστορία γιὰ τὴν πλουμάθειαν καὶ τὴν σοφίαν του τὸν ὠνόμασε **μέγαν**. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 18 Ἰανουαρίου καὶ στίς 2 Μαΐου καὶ ψάλλεται τὸ ἕξῃς ἀπολυτίκιον. « Σ τ ὕ λ ο ς γέ γ ο ν α ς ὀ ρ θ ο δ ο ξ ί α ς θ ε ί ο ι ς δ ό γ μ α σ ι ν ὕ π ο σ τ η ρ ί ζ ω ν τ ῆ ν ἐ κ κ λ η σ ί α ν ἱ ε ρ ά ρ χ α Ἀ θ α ν ά σ ι ε, τ ῷ γ ά ρ πα τ ρ ί τ ὸ ν υ ἱ ὸ ν ὁ μ ο ο ὗ σ ι ο ν ἀ ν α κ η ρ ὕ ξ α ς, κα τ ῆ σ χ υ ν α ς Ἄ ρ ε ι ο ν. Π ά τ ε ρ ὅ σ ι ε,

Χριστῷ τῷ Θεῷ ἰκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν
τὸ μέγα ἔλεος».

Δηλαδή. «Σὺ ἱεράρχα Ἀθανάσιε ἔγινες στήριγμα τῆς ὀρθοδο-

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος

Ξίας, ὑποστηρίζων τὴν ἐκκλησίαν μὲ θεῖα ἐπιχειρήματα, γιαντὸ μὲ
τὸ ν' ἀποδείξης τὸν πατέρα ὅμοιον μὲ τὸν υἱόν, νίκησες καὶ ντρό-
πιασες τὸν Ἄρειο, ποὺ δίδασκε τ' ἀντίθετα. Ἄγιε πατέρα νὰ πα-
ρακαλῆς τὸ Θεὸ νὰ μᾶς χαρίζη τὸ μέγα ἔλεος».

Ο Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ὁ Μ. Βασίλειος εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους καὶ ἐνδοξο-
τέρους πατέρες τῆς ἐκκλησίας. Γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς
Καππαδοκίας ἀπὸ εὐσεβεῖς καὶ ἑναρέτους γονεῖς. Ἀπὸ τὴ μητέρα
του Ἐμμέλεια, ποὺ ἦταν διάσημη γιὰ τὴν μεγάλη της μόρφωση

καὶ τὴν εὐσέβειά της καὶ ἡ γαργιά του **Μακρόνη**, δ. δάχθηκε τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν ἀγάπη στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία.

Ἀφοῦ ἐσπουδάσε εἰς τὰ σχολεῖα τῆς παιριδος του, γὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴν μόρφωσίν του πῆγε κατόπιν στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ τέλος στὴν Ἀθήνα, ὅπου λειτουργοῦσαν τὰ καλύτερα σχολεῖα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Στὴν Ἀθήνα παρακολούθησε μαθήματα Φιλοσοφίας καὶ ρητορικῆς, κοντὰ στοὺς πιὸ σπουδαίους διδασκάλους. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς του στὴν Ἀθήνα, γνωρίσθη με τὸ **Γρηγόριο τὸ Νανζιανζηνό** καὶ τὸν κατόπιν αὐτοκράτορα **Ἰουλιανό**, πού ἦταν συμμαθητὲς του. Ἀφοῦ τελείωσε τίς σπουδές του στὴν Ἀθήνα, γύρισε στὴν πατρίδα του καὶ γὰ λίγον καιρὸ ἔκαμε τὸ δάσκαλο τῆς ρητορικῆς. Ἡ μελέτη ὁμως τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴ θρησκεία τὸν τραβοῦσε περισσότερο, γιαντὸ ὕστερα ἀπὸ λίγο, ἐγκατέλειψε τὴν πόλη καὶ πῆγε σὲ μιὰ ἐξοχή, ὅπου ἀφοσιώθηκε σὲ θρησκευτικὰς μελέτες. Ἀργότερα ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος. Στὸ μεταξὺ ὁμως εἶχε ἀποκτήσει τόση φήμη γὰ τὴ σοφία καὶ τὴν ἀρετὴ του, ὥστε ὅταν ἐχίρηνσε ἡ θέση τοῦ ἐπισκόπου Καισαρείας, οἱ συμπολίτες του τὸν ἐξέλεξαν ἐπίσκοπο καὶ τὸν ἀνάγκασαν νὰ δεχθῆ. Ὁ ἐπίσκοπος ὁ Βασίλειος ἀνεδείχθη μέγας καὶ ἀπέκτησε ἐξαιρετικὴν φήμη, γὰ τὴν σοφία, τὴν φιλοπονία του, τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν σταθερότητά του. Μόλις ἐγινε ἐπίσκοπος πούλησε τὴν περιουσία του, καὶ με τὰ χρήματα πού ἐπῆρε ἔκτισε στὴν Καισάρεια νοσοκομεῖα, γηροκομεῖα, καὶ ὀρφανοτροφεῖα, καὶ ὅλην τὴν ἡμέρα ἤσχολεῖτο με τὴν περίθαλψη τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν φτωχῶν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἐθαγγελίου.

Εἶχε χαρακτῆρα μαλακὸν καὶ ἡρεμον, ἀλλὰ ἦταν ἀκλόνητος στὴν πίστη του. Ὅταν ἐγινε ἐπίσκοπος, ἦταν αὐτοκράτωρ ὁ Οὐάλης πού ὑποστήριζε τὸν Ἀρειανισμό. Ἔστειλε μάλιστα ἓνα ἀνθρώπο του, τὸν **Μόδεστο**, σὲ διαφόρους ἐπισκόπους, γὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ με ὑποσχέσεις καὶ φοβέρες, νὰ γίνουν Ἀρειανοί. Μερικοὶ ἐπίσκοποι ἀπὸ φόβο, δέχτηκαν. Ὅταν ὁμως ὁ Μόδεστος ἦλθε στὸ Βασίλειο, συνάντησε ἀρνησὴ καὶ ἐπιμονὴ στὴν πίστη του. Καὶ ὅταν ὁ Μόδεστος τὸν φοβέρισε με ἐξορία, βασανιστήρια καὶ με θάνατο, ὁ Βασίλειος με θάρρος καὶ ἀξιοπρέπεια ἀπάντησε: «Νὰ πῆτε στὸν αὐτοκράτορα, πὼς τίποτα ἀπ' αὐτὰ δὲν φοβῶμαι. Δήμευση

τῆς περιουσίας δὲν φοβᾶμαι, γιατί ἐκτὸς ἀπὸ λίγα βιβλία καὶ μερικὰ παλιὰ φορέματα, δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο. Τὴν ἔξορία δὲν τὴ λογαριάζω, γιατί ὁ ἄνθρωπος ὅπου καὶ ἂν βρισκεται εἶναι πάντα ξένος στὸν κόσμο τοῦτον. Βασανιστήρια δὲν μποροῦν νὰ γίνουν στὸ ἀδύνατο σῶμα μου, γιατί μὲ τὸ παραμυχὸ δὲν θὰ ἀνθέξῃ. Ἀλλὰ καὶ ὁ θάνατος δὲ μὲ τρομάζει, γιατί θὰ μὲ ἐνώση πρὸ γρήγορα μὲ τὸ Θεό. Νὰ πῆτε ἀκόμη στὸν αὐτοκράτορα, πῶς; ἔμεῖς εἴμαστε μαλακοὶ καὶ ταπεινοὶ σ' ὄλους, μὰ ὅταν πρόκειται γιὰ τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ, δὲν φοβούμεστε κανένα. «Ὅλα δὲ τὰ βασανιστήρια εἶναι ἀπόλαυση γιὰ μᾶς». Ὁ Μόδεστος ἐξεπλάγη ἀπὸ τὸ θάρρος τοῦ Βασιλείου καὶ ὅταν ἀνέφερε στὸν αὐτοκράτορα τὴν ἀπάντησιν τοῦ Βασιλείου, τόσο θαύμασε κ' ἐκεῖνος τὸ θάρρος καὶ τὴν πίστη του, ὥστε διέταξε νὰ τὸν ἀφήσουν ἤσυχον.

Ὁ Βασίλειος ἔγραψε πολλὰ σοφὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα. Ἐκαμε ἐπίσης καὶ μιὰ λειτουργία ποὺ γίνεται στὴν ἐκκλησία μας 10 φορές τὸ χρόνο, τὶς πέντε Κυριακὲς τῆς Μ. Σαρακοστῆς, τὴν Μ. Πέμπτην, τὸ Μ. Σάββατον, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, τῶν Θεοφανείων καὶ στὴ γιορτὴ του. Ὁ Βασίλειος πέθανε τὸ 379 μ.Χ. Ἡ ἐκκλησία μας γιὰ τοὺς μεγάλους ἀγῶνες του κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ, τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀρετὴν του, τὸν ὠνόμασε **Μέγαν** καὶ γιορτάζει τὴν μνήμην του τὴν 1ην Ἰανουαρίου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΣ

Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε στὴ μικρὴ πόλιν τῆς Καππαδοκίας Ναζιανζό, ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους καὶ ἀνατράφηκε χριστιανικώτατα ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ μητέρα του Νόννη. Σπούδασε στὴν Καισάρεια, στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ τὴν Ἀθήνα, ὅπου γνωρίσθηκε μὲ τὸν Μ. Βασίλειον καὶ ἔγιναν φίλοι. Μόλις τελείωσε τὶς σπουδὲς του γύρισε στὴν πατρίδα του, ὅπου χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καὶ βοηθοῦσε τὸν γέροντα πατέρα του, ποὺ ἦταν ἐπίσκοπος στὴ Ναζιανζό. Ὁ Γρηγόριος εἶχε μεγάλη εὐγλωττία καὶ σοφία καὶ γρηγόρα ἢ φήμη του ἀπλώθηκε παντοῦ. Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ οἱ Ἀρειανοὶ εἶχαν πληθύνει καὶ στοὺς ὀρθοδόξους δὲν εἶχε ἀπομείνει παρά ἡ μικρὴ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας. Οἱ λίγοι ὀρθόδοξοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως κάλεσαν τὸ Γρηγόριο καὶ ἦλθε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου λειτουργοῦσε στὸ ναὸ τῆς Ἁγ. Ἀναστασίας καὶ κήρυττε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, μὲ τόση σοφία καὶ δύναμη, ὥστε

πολλοὶ χριστιανοὶ ἔτρεχαν ν' ἀκούσουν τὸ κήρυγμα τοῦ καὶ σὲ λίγο ἢ μικρὴ ἐκκλησία τῆς Ἀγ. Ἀναστασίας δὲν τοὺς χωροῦσε πειά. Ἐκεὶ ἐξεφώνησε καὶ τοὺς περίφημους πέντε λόγους τοῦ μὲ τοὺς ὁποίους ἀπέδειξε καθαρὰ τὴ θεότητα τοῦ Λόγου (Χριστοῦ) καὶ γιαντὸ ὠνομάσθη **Θεολόγος**. Ὅταν ἀργότερα ἔγινε αὐτοκράτωρ ὁ προστάτης τῶν ὀρθοδόξων Θεοδόσιος ὁ Α', τὸν ἔκαμε Πατριάρχη τῆς Κων)πόλεως, ὅταν δὲ ἔγινε ἡ δευτέρα οἰκουμενικὴ Σύνοδος (381 μ.Χ.) προήδρευε τῆς συνόδου καὶ πολέμησε μὲ ζῆλο τοὺς αἵρετικούς.

Ὡς πατριάρχης τῆς Κων)πόλεως προσπάθησε νὰ διοικήσῃ τὴν ἐκκλησίαν μὲ πραότητα καὶ μετριοπάθειαν, ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἐχθροὶ τοῦ τοῦ ἔφεραν δυσκολίες στὸ ἔργο του, παραιτήθηκε ἀπὸ τὸ πατριαρχικὸ ἀξίωμα καὶ γύρισε πάλι στὴ Ναζιανζό, ὅπου πέρασε τὰ τελευταῖα του χρόνια μὲ ἡσυχία σ' ἓνα ἐξοχικὸ κτῆμα. Πέθανε στὰ 390 μ.χ. Ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ἦταν ὄχι μόνον μεγάλος ρήτορας ἀλλὰ καὶ συγγραφεύς. Ἐγραψε πολλοὺς ἐκκλησιαστικούς λόγους ἐπιστολὰς καὶ ποιήματα. Ἡ ἐκκλησία μας τὸν τιμᾷ ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους πατέρας τῆς ἐκκλησίας καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 25 Ἰανουαρίου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ὁ Ἰωάννης γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας τὸ ἔτος 347 μ.Χ. Ἀπὸ μικρὸς ἔμεινε ὀρφανὸς καὶ τὴν ἀνατροφή του ἀνέλαβε ἡ μητέρα του Ἀνθοῦσα, ἡ ὁποία τὸν ἀνέθρεψε μὲ μεγάλη ἐπιμέλεια. Ἐσπούδασε στὶς περίφημες σχολὰς τῆς πατρίδος του καὶ ἦλθε κατόπιν στὴν Ἀθήνα, ὅπου ἐσπούδασε τὴν ρητορικὴν στὴ σχολὴ τοῦ περιφήμου διδασκάλου Λιβανίου. Ὁ Λιβάνιος ἐκτιμοῦσε πολὺ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν ρητορικὴν ἱκανότητα τοῦ Ἰωάννου καὶ γιαντὸ συχνὰ ἔλεγε πὼς θὰ τὸν ἄφηνε διάδοχόν του στὴ σχολή, ἂν δὲν ἦτο χριστιανός. Μόλις ἐτελείωσε τὶς σπουδὰς του ἐπανῆλθε στὴν πατρίδα του, ὅπου σὲ λίγο ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος. Ὡς πρεσβύτερος ὁ Ἰωάννης διεκρίθη διὰ τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν μεγάλην του εὐγλωττίαν. Δίδασκε μὲ τόση εὐγλωττία καὶ γλυκύτητα ὥστε ὠνομάσθη **Χρυσόστομος**. Γρηγόρα ἡ φήμη του διεδόθη παντοῦ καὶ χιλιάδες κόσμος ἔτρεχε ν' ἀκούσῃ τὴ διδασκαλία του. Ὅταν δὲ ἐχίρρευε ὁ θρόνος τῆς Κων)πόλεως, ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς ἀξι-

ωσε από τὸν αὐτοκράτορα, νὰ ἐκλεγῆ πατριάρχης ὁ Ἰωάννης. Γενόμενος πατριάρχης ὁ Ἰωάννης (397 μ. Χ.) ἐδείχθη ἀπαράμιλλος καὶ ἐτίμησε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὅσον ὀλίγοι. Φρόντισε νὰ διαδοθῆ ὁ χριστιανισμὸς στοὺς Γότθους καὶ τοὺς Πέρσας. Ἐπροστάτευσε

Οἱ Ἅγιοι Τρεῖς Ἱεράρχαι

τοὺς πτωχοὺς ἰδρύοντας πτωχοκομεία, νοσοκομεία καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα.

Ὅσο γλυκὺς καὶ ἤρεμος ἦτο ὁ Ἰωάννης εἰς τοὺς τρόπους καὶ τὴν διδασκαλίαν του, τόσον θυμὸς καὶ αὐστηρὸς ἦτο ὅταν ἤλεγχε τὴ διαφθορὰ τῆς κοινωνίας. Θιγαλέος καὶ ἀπότητος κατηγοροῦσε μὲ δριμύτητα καθένα, πὺν ἔφευγε ἀπὸ τὸ σωστὸ δρόμο, ἀδιαφορῶν γιὰ τὴ θέση πὺν κατεῖχε. Γιαντὸ δὲν ἐδίστασε νὰ κατηγορήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν αὐτοκρατορία Εὐδοξία, γιὰ τὴν πολυτέλεια καὶ ἀκολασία τῆς ἀδλῆς. Ἡ Αὐτοκρατορία θύμωσε καὶ τὸν ἐξώρισε δύο

φορές. Τὴν πρώτη φορά ὁ λαὸς ἐστασίασε καὶ τὴν ἀνάγκασε νὰ ἔπαναφέρει τὸν Ἰωάννην εἰς τὸν θρόνον του. Ὑστερα ὁμοῦ ἀπὸ λίγα χρόνια ἐξωρίσθη καὶ πάλιν, ἐνῶ δὲ ὠδηγεῖτο εἰς τὴν ἐξορίαν ἀπέθανε ἀπὸ τὴς κακουχίας (407 μ.Χ.). Ἀργότερα (431 μ.Χ.) μετεκωμίσθησαν τὰ ὄστιά του εἰς τὴν Κων/πολιν καὶ ἐτάφησαν στὸ ναὸ τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων μὲ μεγάλες τιμές. Ὁ Ἰωάννης δὲν ἦτο μόνον μέγας ῥήτωρ ἀλλὰ καὶ μέγας συγγραφεύς. Ἐγραψε πολλοὺς λόγους καὶ ἐπιστολάς καὶ τὴ λειτουργία ποὺ γίνεται εἰς τὴν ἐκκλησία. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στίς 13 Νοεμβρίου καὶ τὴ μεταφορὰ τῶν λειψάνων του στίς 27 Ἰανουαρίου. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μαζί μὲ τὸν Μ. Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, εἶναι οἱ μεγαλύτεροι πατέρες τῆς ἐκκλησίας καὶ ὀνομάζονται **τρεῖς Ἱεράρχαι**. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη τοῦ καθενὸς χωριστὰ καὶ τῶν τριῶν μαζί στίς 30 Ἰανουαρίου καὶ ψάλλεται τὸ ἕξῃς ἀπολυτίκιον: «Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστήρας τῆς τρισηλίου θεότητος, τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντας, τοὺς μελίρρυθτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τὸν Μέγαν, καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶσσαν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἔρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν. Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ πρεσβεύουσιν», δηλ. «Ἄς μαζευτοῦμε ὅλοι ὅσοι ἀγαπᾶμε τοὺς λόγους τοὺς καὶ ἄς τιμήσωμε μὲ ὕμνους, τὸν Μ. Βασίλειον, τὸν Θεολόγον Γρηγόριον καὶ τὸν ἑνδοξο Ἰωάννην ποὺ ἔτρεχε ἡ γλῶσσα του χρυσάφι. Αὐτοὶ ἦσαν φωστῆρες τῆς θεότητός μας ποὺ ἔχει τρεῖς ἡλίους (Πατὴρ—υἱὸς—Ἁγ. Πνεῦμα) καὶ φώτισαν τὴν οἰκουμένη μὲ ἀκτῖνες θείας διδασκαλίας. Ἦσαν σὰν ποτάμια ποὺ ἔτρεχαν μέλι σοφίας καὶ ἐπότισαν ὅλη τὴ φύση μὲ τὰ ἅγια νερὰ τῆς Θεογνωσίας. Αὐτοὶ παρακαλοῦν πάντα τὴν Ἁγία Τριάδα γὰρ μᾶς».

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ

Οἱ διάδοχοι τοῦ Μ. Κων/νου ἔδειξαν συμπάθεια καὶ ὑποστήρι-

ξαν τὸ χριστιανισμό. Ἐνας μόνον ἀπ' αὐτοὺς ὁ Ἰουλιανὸς ἀπετέλεσε ἑξαίρεση καὶ ἐκηρύχθη ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Ἰουλιανὸς γεννήθηκε ἀπὸ χριστιανοὺς γονεῖς καὶ ἀνετράφη χριστιανικῶς. Ὅταν ὅμως ἐμεγάλωσε ἐσπούδασε σὲ διάφορες εἰδωλολατρικὰς σχολὰς καὶ στὰς Ἀθήνας, ὅπου μάλιστα εἶχε συμμαθητὲς τὸν Μ. Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον. Οἱ εἰδωλολάτρες διδάσκαλοι του καὶ ὁ μέγας του θαυμασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ στὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ, τὸν ἔκαμαν νὰ πιστέψῃ πὺς ὁ χριστιανισμὸς ἦταν αἰτία τοῦ ξεπεσμοῦ τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου. Φαντάστηκε λοιπὸν πὺς θὰ μπορούσε ν' ἀναστήσῃ τὴν παλιὰ εἰδωλολατρικὴ θρησκεία καὶ πὺς μαζί μ' αὐτὴν θὰ ἐπανήρχετο ἡ παλιὰ δόξα καὶ δύναμη τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Γιαντὸ μόλις ἔγινε αὐτοκράτωρ ἀρνήθηκε τὸν χριστιανισμό καὶ ἔγινε εἰδωλολάτρης. Ἐπροστάτευσεν τοὺς ἔθνικοὺς καὶ τὴ θρησκεία τους, ἀνήγειρε τοὺς ἐρειπωμένους εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς καὶ διέταξε νὰ γίνωνται οἱ παλιὰς εἰδωλολατρικὰς γιορτὲς καὶ οἱ ἱερεῖς νὰ κηρύττουν μὲ ζήλο τὴν εἰδωλολατρεία. Τοὺς χριστιανοὺς δὲν τοὺς κατεδίωξε φανερά, ἀλλὰ σὲ κάθε εὐκαιρία τοὺς ἔδειχνε τὴ δυσμένειά του. Ἀντιθέτως, ἐπροστάτευσεν μὲ κάθε τρόπο τοὺς εἰδωλολάτρες καὶ τοὺς ἀνύψωσεν σὲ μεγάλα ἀξιώματα. Νόμιζε πὺς ἔτσι θὰ κινάφευρε πολλοὺς χριστιανοὺς νὰ ἐπινέλθουν στὴν εἰδωλολατρεία. Τοῦ κάκου ὅμως. Ὅλες οἱ προσπάθειες τοῦ Ἰουλιανοῦ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν εἰδωλολατρεία ὑπῆρξαν μάταιες, γιατί ἡ μὲν εἰδωλολατρεία εἶχε πεθάνει πιά ὀριστικά, ὁ δὲ χριστιανισμὸς εἶχε διαδοθεῖ κί ριζώσει πιντοῦ καὶ ἦταν ἀκλόνητος. Ἡ βασιλεία τοῦ Ἰουλιανοῦ δὲν κράτησε περισσότερον ἀπὸ τρία χρόνια, γιατί σὲ μιὰ μάχη κατὰ τῶν Περσῶν ἐπληγώθη καὶ ἀπέθανεν (373 μ.Χ.). Λέγεται ὅτι ὅταν πέθαινε ἀνεφώνησε «Μὲ νύνησες Ναζωραῖε». Ἐπειδὴ ὁ Ἰουλιανὸς ἀρνήθηκε τὸν χριστιανισμόν καὶ ἔγινε εἰδωλολάτρης ὀνομάσθη ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐκκλησίας παραβάτης ἢ ἀποστάτης.

Ο ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ο Α΄ ΚΑΤΑΔΙΩΚΕΙ ΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ

Ὅλοι οἱ μετὰ τὸν Ἰουλιανὸν αὐτοκράτορες ἦσαν χριστιανοὶ καὶ ὑποστήριξαν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ἀλλὰ δὲν κατεδίωξαν τοὺς εἰδωλολάτρες, διότι ἔβλεπαν ὅτι ἡ εἰδωλολατρεία ἔσβυνε σιγά σιγά μόνη της. Ὅταν ὅμως ἔγινε αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδόσιος ὁ Α΄

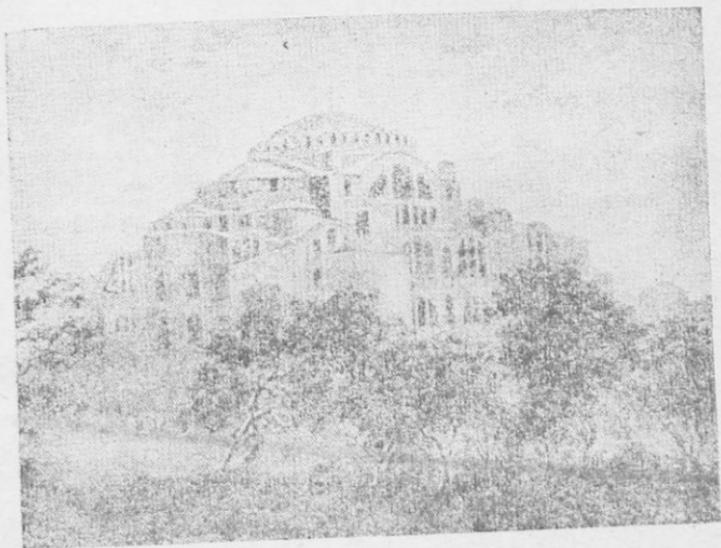
ἔβγαλε ἓνα διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου χαρακτηρίζε τὴν εἰδωλολατρεία ὡς ἔγκλημα καὶ διέτασσε τὸν διωγμὸν τῶν ἐθνικῶν. Τότε οἱ ἀμόρφωτοι καλόγηροι καὶ ὁ ὄχλος κατεδίωξαν τοὺς ἐθνικοὺς καὶ πολλοὺς ἐφόνευσαν. Κατέστρεψαν δὲ τοὺς ναοὺς τους, τὰ θαυμάσια ἀγάλματα καὶ ἄλλα ἔργα τέχνης. Κατεστράφησαν ἐπίσης: πολλὰ ἀρχαῖα συγγράμματα καὶ ἐξημιώθη πολὺ ἡ ἐπιστιμὴ. Τότε ἔγιναν μεγάλες σφαγὲς ἐθνικῶν στὴν Ἀλεξάνδρεια. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἔργων τέχνης κατεστράφη καὶ ὁ περίφημος ναὸς τῆς **Σεράπιδος** τὸ **Σεραπεῖον**. Τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς κατέκριναν πολὺ οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας ὡς ἀντιχριστιανικοὺς, διότι ὁ Χριστὸς διδάσκει τὴν ἀγάπην πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι δὲ ἐλεύθερος καθένάς νὰ πιστεύῃ ὅ,τι θέλει, ἀρκεῖ νὰ μὴ βλάπτῃ κανένα. Καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Θεοδοσίου ἔγιναν διωγμοὶ ἐθνικῶν, ἕως ὅτου ἐξέλιπε ἡ εἰδωλολατρεία.

Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ κτίσις τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγ. Σοφίας

Ὁ Ἰουστινιανὸς εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐνδοξότερους αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου. Διεδέχθη σιὸ θρόνον τὸ θεῖο του Ἰουστίνου, παρὰ τοῦ ὁποίου εἶχε ἀνατραφεῖ μὲ μεγάλην ἐπιμέλεια. Εἶχε μεγάλη μόρφωση, μετριοπάθεια καὶ ἐργατικότητα

Μὲ τὴ βοήθεια τῆς συζύγου του τῆς περιφήμης Θεοδώρας, ἔκαμε πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθώματα καὶ δοξάστηκε πολὺ. Ἐργάσθηκε ἐπίσης πολὺ ὁ Ἰουστινιανὸς γιὰ τὴ διάδοση καὶ τὴ στερέωση τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐφρόντισε νὰ προσελκύσῃ στὸν Χριστιανισμὸ πολλοὺς βαρβάρους, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ κράτους του ἔκαμε Χριστιανούς, ὅσους ἀπὸ φανατισμὸ ἐξακολουθοῦσαν νὰ εἶναι προσκολλημένοι στὴν εἰδωλολατρεία. Ἐπειδὴ δὲ λειτουργοῦσαν ἀκόμη διάφορες φιλοσοφικὲς σχολές, ποὺ δίδασκαν τὸ θαυμασμὸ καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν παλιὰ ἐθνικὴ θρησκεία, διέταξε τὸ κλείσιμο τῶν σχολῶν αὐτῶν. Τότε ἔκλεισε καὶ ἡ περίφημη Φιλοσοφικὴ σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν (νεοπλατωνικὴ Ἀκαδημία). Τὰ μέτρα τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔδωσαν τὸ τελειωτικὸ χτύπημα στὴν εἰδωλολατρεία, ἣ ὅποια ἐντὸς ὀλίγου ἔσβυσε. Ἐκεῖνο ὅμως ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ποὺ τὸν δόξασε πολὺ καὶ μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι συνδεδεμένη ὄχι μόνον ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐθνικὸ ὄνειρο ὅλων τῶν

Ἑλλήνων, εἶναι ὁ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεὶς περίφημος ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ὁ ναὸς αὐτὸς εἶχε κτισθῆ ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ ἀπὸ τὴν ἄμβωνα αὐτοῦ ἐκήρυξαν οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς ἐκκλησίας ὡς ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, κ.ἄ. Ὅταν ὁμοῦ ἐπὶ τῆς αὐτο-

Ὁ Ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας

κρατείας Εὐδοξίας ἐξωρίσθη ὁ Χρυσόστομος ὁ λαὸς ἐστασίασε καὶ ἔκαψε τὸν ναόν. Ἀργότερα οἱ διάδοχοι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου τὸν ἀνήγειραν ἔκ νέου, ἀλλὰ κατὰ τὴν στίαν τοῦ «Νίκα» ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἐκάη καὶ πάλιν. Μετὰ τὴν κατάπausιν τῆς στίσεως αὐτῆς, ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπεφάσισε νὰ ξανακτίσῃ τὸν ναόν, ὃχι ὁμοῦ ἐπὶ τῶν ἰδίων βάσεων, ἀλλὰ νὰ τὸν κτίσῃ ἔτσι, ὥστε νὰ μείνῃ μνημεῖον αἰώνιον, δεῖγμα καὶ σύμβολον τοῦ θριάμβου τῆς νέας θρησκείας. Ἀνέθεσε λοιπὸν τὸ ἔργον σὲ δύο περιφήμους μηχανικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸν Ἀνθέμιον καὶ τὸν Ἰσίδωρον. Ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν δύο μηχανικῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, δέκα χιλιάδες τεχνῖτες καὶ ἐργάτες ἐργάσθησαν ἐπὶ ἕξ περίπου χρόνια, γὰρ νὰ ἀποτελειώσουν τὸν περίφημον αὐτὸν ναόν. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰουστινιανὸς ἐργαζόμενος ἀκούραστοι γὰρ νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον. Φρόντισε νὰ συγκεντρωθοῦν τὰ πιὸ πολύτιμα καὶ ὄρατα μάρμαρα καὶ πολλὰ

ἔργα τέχνης ἀπ' τοὺς παλαιοὺς ἐθνικοὺς ναοὺς, μετεφέρθησαν στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὰ νὰ στολίσουν τὸ ἀθάνατο αὐτὸ ἔργο.

Χρυσάφια, διαμάντια καὶ ἄλλοι πολύτιμοι λίθοι χρησιμοποιήθησαν ἐν ἀφθονία, γιὰ νὰ στολίσουν τὸν περίφημον ναόν. Ἄξιος θαυμασμοῦ ἦταν ὁ κυκλικὸς τροῦλλος του, ἀπ' τὰ 24 παράθυρα τοῦ ὁποίου, ἔμπαινε ἀπαλὰ ἀπλετο φῶς, ἔτσι πὺν νόμιζε κανεὶς πὺς βρισκόταν στὸ ἕπαιθρον. Ὁ τροῦλλος αὐτὸς γχορμίστηκε ὕστερα ἀπὸ λίγα χρόνια καὶ ξαναχτίστηκε ὑψηλότερος καὶ μεγαλοπρεπέστερος. Ὁ ναὸς εἶχε μῆκος 75 μ., πλάτος 70 μ. καὶ ὁ τροῦλλος του εἶχε ὕψος 56 μ. τοὺς ἐσωτερικοὺς δὲ θόλους καὶ τὰ τόξα ὑπεβάσταζαν 100 πολυτελεῖς κολῶνες ἀπὸ λαμπρὸ μάρμαρο. Στὸ προαύλιο τοῦ ναοῦ ὑπῆρχε μιὰ κρήνη στὴν ὁποίαν ἔπλεναν τὰ δάκτυλά τους οἱ χριστιανοὶ πρὶν μποῦν στὸ ναό, ἐπάνω δὲ ἀπ' αὐτὴν ἦταν μιὰ ἐπιγραφή:

ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ

Ποὺ λέει τὸ ἴδιο εἶτε ἀπ' τὴν ἀρχὴ τὴ διαβάσης, εἶτε ἀπ' τὸ τέλος

Μόλις ἐτελείωσε ὁ ναὸς, ὁ Ἰουστινιανὸς συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Πατριάρχη καὶ ἐπευφημούμενος ἀπὸ χιλιάδες λαοῦ, ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια του μεγαλοπρεπῶς. Τόση δὲ ἦταν ἡ χαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὡστε ὑψώσας τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ ἀνεφώνησε «ενίκηκά σε Σολομῶν» ἐννοώντας ὅτι ὁ ναὸς πὺν ἔκτισε ἦταν καλύτερος ἀπὸ τὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντος. Ὁ περίφημος αὐτὸς ναὸς πὺν εἶναι στενὰ συνδεδεμένος μὲ τὸ προαιώνιον ὄνειρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔγινε τζαμί καὶ σήμερὰ οἱ Τούρκοι τὸν ἔκαμαν μουσεῖο. Ὁ λαὸς μας ὅμως πιστεύει πὺς πάλι «θὰ γενῆ δικιά μας ἡ μεγάλη ἐκκλησιά μας...».

ἩΡΑΚΛΕΙΟΣ - ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΓΥΜΝΟΣ - ΥΨΩΣΙΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ὁ Ἡράκλειος εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους καὶ ἐνδοξοτέρους αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου. Ὅταν ἀνέβηκε στὸ Θρόνο ἡ κατάσταση τοῦ κράτους ἦταν ἀθλία. Οὔτε στρατὸς ὑπῆρχε οὔτε χρήματα, οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ κράτους εἶχαν καταλάβει πολλές Ἑλληνικὲς γῶρες. Οἱ Πέρσαι μάλιστα εἶχαν κυριεύσει τὴν Ἱερουσαλήμ

καὶ ἄρπαξαν τὸν τίμιον Σταυρόν. Στὴ δύσκολη αὐτὴ στιγμή τοῦ κράτους βοήθησε τὸν Ἡράκλειον ὁ Πατριάρχης Σέργιος, ὁ ὁποῖος τοῦ παρέδωσε ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἁγ. Σοφίας, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ Κράτους. Μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ὁ Ἡράκλειος ἐτοίμασε γρήγορα στρατὸ καὶ στόλο καὶ ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Περσῶν γιὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν τίμιον Σταυρόν. Φεύγοντας προσευχήθηκε στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ παίρνοντας στὰ χέρια του τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ἐμπήκε στὰ πλοῖα ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ του. Τὴν υπεράσπιση τῆς πρωτεύουσας ἐμπιστεύθηκε στὸν Πατριάρχη Σέργιο καὶ τὸν ὑπουργόν του Β ὠ ν ο .

Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ἡράκλειος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας καὶ τοὺς ἔφερε σὲ δύσκολη θέση. Τότε οἱ Πέρσαι γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Περσία, συνεννοήθησαν μὲ τοὺς συμμάχους τῶν Ἀβάρων νὰ πολιορκήσουν τὴν Κων]πόλη. Οἱ γενναῖοι ὅμως υπερασπιστὰι Σέργιος καὶ Βῶνος ἐμψυχώνουν τὸ λαὸν καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῆς Θεοτόκου, ὄχι μόνον ἀποκρούουν τὶς ἀλλεπάλληλες ἐπιθέσεις τῶν Ἀβάρων, ἀλλὰ καὶ τοὺς καταδιώκουν καὶ τοὺς ἀναγκάζουν νὰ λύσουν τὴν πολιορκία καὶ νὰ φύγουν. Ὁ λαὸς ἀπέδωσε τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως στὴ Θεοτόκῃ καὶ ὅλην τὴ νύκτα προσευχόταν εὐχαριστώντας τὴν ὑπέροχον Στρατηγόν.

Τότε ἔγινε καὶ ὁ ἀκάθιστος ὕμνος, ἓνα ὠραῖοτατο ποίημα, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 τροπάρια καὶ καθένα ἀρχίζει ἀπὸ ἓνα γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου (Α—Ω) καὶ ψάλλεται στὴν ἐκκλησία μας κάθε Παρασκευὴ τῶν πέντε πρώτων ἑβδομάδων τῆς Μ. Σαρακοστῆς. Τὶς ἡμέρες αὐτὲς ψάλλεται καὶ τὸ περίφημον τροπάριον «Γ ἦ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια, ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου Θεοτόκε, ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον, ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράξω σοι, χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε». Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἡράκλειος πολεμῶν ἀδιάκοπα κατώρθωσε νὰ νικήσῃ τοὺς Πέρσας, ἐλευθέρωσε δὲ ὅλες τὶς ἑλληνικὰς ἐπαρχίας καὶ πῆρε τὸν τίμιον Σταυρόν. Μετὰ τὰ κατορθώματα ταῦτα ἐπέστρεψε στὴν Κων]πόλη (628 μ.Χ.) ὅπου ὁ λαὸς τὸν ὑπεδέχθη μὲ μεγάλες τιμὰς. Τὸ ἐπόμε-

νον ἔτος ἐξεκίνητε γιὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου μὲ μεγάλη τελετὴ ὕψωσε τὸν τίμιον Σταυρὸ σὸ ναὸ τῆς Ἀναστάσεως, ἐνῶ χιλιάδες λαοῦ ἀκολουθοῦσαν ψάλλοντας: «Σὼσον Κύριε τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς Βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλλάτων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα». Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν ὕψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στίς 14 Σεπ(β)ρίου.

ΟΙ ΑΣΚΗΤΑΙ — ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ — Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Οἱ Χριστιανοὶ κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ ζοῦσαν βίον αὐστηρὸν καὶ ἅγιον. Πολλοὶ δὲ ἀπ' αὐτοῦς γιὰ νὰ ὑψωθοῦν περισσότεροὶ πρὸς τὸν Θεόν, ἄφηναν τὶς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς· ἀκόμη καὶ τὶς πιδ ἄγγες καὶ ἀσκοῦσαν τὸ σῶμα τους σὲ νηστεῖες καὶ προσευχές. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὠνομάστηκαν **ἀσκηταί**. Στὴν ἀρχὴ ἔμεναν στίς πόλεις, σιγὰ-σιγὰ ὅμως ἄρχισαν ν' ἀποσύρονται στὰς ἐρήμους καὶ στὰ βουνά, γιὰ νὰ μὴν ἔχουν καμμιά σχέση μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὶς ἁμαρτίες τους. Ὅταν ὅμως συνέβαιναν διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν ἢ θεομηνίες, κατέβαναν στίς πόλεις καὶ μὲ προθυμία καὶ αὐταπάρνηση βοηθοῦσαν τοὺς δυστυχεῖς. Πρῶτος ἀσκητῆς ἀναφέρεται ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου, ὁ ὁποῖος ἔζησε 17 χρόνια μέσα σὲ μιὰ πέτρινη σπηλιά, ὅπου καὶ πέθανε τὸ 360 μ.Χ. Σύγχρονος αὐτοῦ εἶναι ὁ ξακουσμένος ἀσκητῆς **Ἅγιος Ἀντώνιος**. Αὐτὸς ἦταν πλούσιος νέος καὶ ἀφοῦ μοίρωσε τὴν περιουσίαν του στὸς φτωχοὺς, πῆγε σὲ μιὰ ἔρημο τῆς Αἰγύπτου ὅπου ἀσκήτευε. Πολλοὶ Χριστιανοὶ τὸν ἐθαύμαζαν καὶ ἤρχοντο στὴν ἔρημο, ν' ἀκούσουν τὶς συμβουλές του καὶ νὰ πάρουν τὴν εὐλογίαν του. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στίς 17 Ἰανουαρίου. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀσκητὰς ὑπέβαλον τὸ σῶμα τους σὲ σκληρὰς δοκιμασίες, γιὰ τὴν νόμιζαν πὸς ἔτσι εὐχαριστοῦσαν τὸ Θεό. Ἀναφέρεται ἕνας, ὁ **Συμεὼν ὁ Στυλίτης**, πὸς ἔζησε 30 ὀλόκληρα χρόνια ἐπάνω σ' ἕνα στῦλο. Σιγὰ-σιγὰ ἡ ἀσκητικὴ ζωὴ ἀπλωνόταν καὶ πολλοὶ ἀσκηταὶ ἔφευγαν ἀπὸ τὶς πόλεις, σ' ἐρημικοὺς τόπους, γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴν κακία τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς. Ἐνας ἀπ' τοὺς ἀσκητὰς ἦταν καὶ ὁ Παχώμιος μαθητῆς τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου. Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Παχωμίου οἱ ἀσκητὰς ζοῦσαν καθένας χωριστά. Ὁ Παχώμιος ἐσκέφθη

νά τοὺς συγκεντρώσῃ γιὰ νά ζοῦν μαζί. Συνεκέντρωσε δὲ περὶ τίς ἑπτὰ χιλιάδες καὶ ἔκτισε ἓνα μοναστήρι σ' ἓνα νησάκι τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ. Αὐτὸ ἦταν τὸ πρῶτο μοναστήρι ποὺ ἔγινε. Ἀργότερα ἔγιναν καὶ ἄλλα μοναστήρια. Οἱ ἀσκηταὶ ποὺ ζοῦσαν μαζί μὲ ἄλλους στὰ μοναστήρια ὠνομάσθησαν **μοναχοὶ** καὶ ὁ βίος των **μοναχικὸς βίος**. Γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους ἰδρύθησαν καὶ μοναστήρια γυναικῶν. Ὅταν ἐπληθύνθησαν τὰ μοναστήρια παρέστη ἀνάγκη νά ὀργανωθῇ ὁ μοναχικὸς βίος. Γιαντὸ ὁ Ἅγ. Βασίλειος συνέταξε τοὺς μοναχικοὺς κανόνας, σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νά ζοῦν οἱ μοναχοί. Ἀργότερα ὁ μοναχικὸς βίος διεδόθη ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ σὲ ἄλλες χώρες. Στὴν Ἑλλάδα σπουδαῖον κέντρον τοῦ μοναχικοῦ βίου ἔγινε τὸ ὄρος Ἄθως (Ἅγ. Ὄρος). Στὴ Δύση μετεδόθη ὁ μοναχικὸς βίος ἀπὸ τὸν Ἅγ. Ἀθανάσιον ὅταν πῆγε ἐκεῖ ἐξόριστος. Μοναχικὸς βίος ὑπάρχει καὶ σήμερα ἀλλὰ πολὺ περιορισμένος, γιὰτὶ σήμερα δὲν συντρέχουν πειὰ οἱ λόγοι, ποὺ τοὺς ἀνάγκαζαν ἄλλοτε νά γίνουν μοναχοί.

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ — ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ἄπ' τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ χριστιανισμοῦ εἶχε ἐπικρατήσῃ ἡ συνήθεια, νά βάζουν στὶς ἐκκλησίες εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν ἁγίων. Ὁ ἀμόρφωτος ὄμως λαὸς, ἀντὶ νά τιμᾷ τίς εἰκόνες καὶ ν' ἀποδίδῃ τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν λατρείαν στὰ πρόσωπα ποὺ παριστάνουν, ἄρχισε σιγὰ-σιγὰ νά λατρεύει τίς ἴδιες τίς εἰκόνες καὶ νά πιστεύῃ ὅτι τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτές. Ἀντὶ δηλαδὴ τῆς πνευματικῆς λατρείας τὴν ὅποیان ἀπαιτεῖ ἡ θρησκεία μας, ὁ λαὸς εἶχε ξεπέσει στὴν ὕλική λατρεία τῶν εἰκόνων δηλ. τὴν εἰδωλολατρεία. Ἐκτὸς τούτου οἱ ἐκκλησίες εἶχαν γέμισαι ἀπὸ λείψανα ἁγίων, ποὺ πολλὰς φορὰς ἦσαν ἀμφιβόλου γνησιότητος, στὰ ὁποῖα ὁ λαὸς ἀπέδιδε θαυματουργὰς ιδιότητες καὶ τὰ λάτρευε. Σὰν νά μὴν ἔφθαναν δὲ οἱ ὑπερβολὰς αὐτές, εἶχε πιάσει τὸ λαὸ τέτοια θρησκευτικὰ, ὥστε τὰ μοναστήρια γέμισαν ἀεργοὺς μοναχοὺς, ἡ γῆ ἔμεινε ἀκαλλιέργητη, ὁ στρατὸς ἀδυνάτισε καὶ τὰ ταμεῖα ἔμειναν κενά. Ἡ κατάσταση αὐτὴ ἔθλιβε τοὺς μορφωμένους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦσαν νά ἀντιδράσουν μὲ κάθε τρόπο. Ἐγινε ὄμως ἓνα μεγάλο λάθος, ἀντὶ δηλ. νά καταβληθῇ κάθε προσπάθεια νά

διαφωτισθῆ ὁ λαὸς καὶ νὰ ὀδηγηθῆ στὴν πνευματικὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ καὶ ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπ' τὴν εἰδωλολατρεία καὶ τὴν δυσειδαιμονία, ἔγινε χρῆσις βιαίων μέτρων, τὰ ὅποια ἔφεραν ἀντίθετο ἀποτέλεσμα καὶ δημιούργησαν ἀνωμαλίες καὶ ἔριδες, πὺν ἐτίραξαν τὴν ἐκκλησία ἐνάμισυ περίπου αἰῶνα. Ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Ἰσαυρος (717- 745) νομίζων πὺς ἔτσι νὰ διορθώσῃ τὸ κακό, διέταξε νὰ βγάλουν τὶς εἰκόνες ἀπὸ τὶς ἐκκλησίες. Ἡ ἐνέργεια ὁμως αὐτὴ ἔρέθισε πολὺ τὸ λαό, ὁ ὅποιος ἀρνήθηκε νὰ ὑπακούσῃ στὴ διαταγή. Ἔτσι δημιουργήθηκε μεγάλη ἀνωμαλία καὶ ὁ λαὸς διαίρεθηκε σὲ δύο ἀλληλομισούμενες μερίδες, τοὺς εἰκονολάτρους καὶ τοὺς εἰκονομάχους. Οἱ περισσότεροι τῶν διαδόχων τοῦ Λέοντος ὑπῆρξαν εἰκονομάχοι, ἕνας μάλιστα ὁ Κων)νος ὁ Ε'. (741- 755) κατεδίωξε τοὺς εἰκονολάτρους καὶ ἄλλους μὲν ἐξώρισε, ἄλλους ἐφυλάκισε καὶ ἄλλους ἐσκότωσε. Τέλος ἔγινε αὐτοκράτειρα ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, ἡ ὅποια συνεκάλεσε στὴν Κων)πολὴ τὴν ἑβδόμην Οἰκουμενικὴ Σύνοδον. Ἡ σύνοδος αὐτὴ διέταξε τὴν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων καὶ ἡ γαλήνη ἐπανῆλθε στὴν ἐκκλησία. Οἱ διάδοχοι ὁμως τῆς Εἰρήνης Λέων ὁ Ἀρμένιος καὶ ὁ Θεόφιλος δὲν ἐσεβάσθησαν τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου καὶ οἱ θρησκευτικὲς ταραχὲς ἐπανελήφθησαν. Τέλος ἡ σύζυγος τοῦ Θεοφίλου Θεοδώρα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, συνεκάλεσε στὴν Κων)πολὴ νέα οἰκουμενικὴ σύνοδο (842), ἡ ὅποια ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν τῆς ἑβδόμης συνόδου καὶ καθώρισε ὀριστικῶς τιμητικὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων. Τὸ γεγονός αὐτὸ γιωρτάζει ἡ ἐκκλησία μας τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς Μ. Σαρακοστῆς, ἡ ὅποια ὀνομάζεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Κατ' αὐτὴν ψάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτικίον «Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνούμεν Ἀγαθέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεὸς βουλήσει γὰρ ἡὐδόκησας ἀνελεθεῖν ἐν τῷ Σταυρῷ ἵνα ρύσῃ, οὕς ἔπλασας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἔχθρου. Ὁθεν εὐχαρίστως βοῶμεν σοι, Χαρᾶς τὰ πάντα ἐπλήρωσας ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον». Δηλαδή, «Ἀγαθέ Χριστέ Θεέ μας, προσκυνούμε τὴν ἁγίαν εἰκόνα σου καὶ ζητοῦμεν συγχώρησιν γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, γιὰτὶ θέλησες ν' ἀνέλθῃς μετὰ τὸ σῶμα σου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, γιὰ νὰ σώσῃς ἐμᾶς τὰ

πλάσματά σου ἀπ' τῆ σκλαβιά τοῦ πονηροῦ δηλ. τὴν ἁμαρτία. Γι' αὐτὸ εὐχαρίστως φωνάζουμε σὲ σένα, Σὺ ὁ Σωτὴρ μας ποὺ ἤλθες γιὰ νὰ σώσης τὸν κόσμον γέμισες τὰ ὕλα μὲ χαρά.

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΦΩΤΙΟΣ

ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΠΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ. — ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΚΑΙ ΡΩΣΟΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Ὅπως μάθαμε σὲ προηγούμενα μαθήματα, ἀπ' ὅλους τοὺς ἐπισκόπους διεκρίθησαν οἱ ἐπίσκοποι τῶν πέντε μεγαλύτερων πόλεων τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθησαν Πατριάρχαι. Οἱ πέντε αὐτοὶ πατριάρχαι εἶχαν τὴν ἀνωτάτη διοίκηση τῆς ἐκκλησίας, ἦσαν ἴσοι μεταξύ τους καὶ καθένας δὲν ἀνακατεύετο στὶς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις τῆς περιφέρειας τοῦ ἄλλου. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου ὁμως αἰῶνος μ.Χ. ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης, ὁ καλούμενος Πάπας, ἄρχισε νὰ ζητῆ εὐκαιρία γιὰ ν' ἀνακατεύεται στὶς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν. Τὸ ἔκανε δὲ αὐτό, γιὰτι εἶχε τὴν ἰδέα πὼς αὐτὸς σὰν ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας τοῦ κράτους, ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ἀρχηγὸς ὅλης τῆς ἐκκλησίας, ὅπως ὁ αὐτοκράτωρ ἦταν ἀρχηγὸς τοῦ κράτους. Πίστευε ἀκόμη ὁ Πάπας, πὼς ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἦταν ἀνώτερη ἀπὸ τίς ἄλλες ἐκκλησίες, γιὰτι τὴν εἶχε ἰδρῦσει ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Πέτρος καὶ αὐτὸς σὰν διάδοχός του, ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀρχηγὸς τῆς ἐκκλησίας. Καὶ τοὺς μὲν ἐπισκόπους τῆς Δύσεως κατώρθωσε νὰ τοὺς πείσῃ νὰ τὸν παραδεχθοῦν γιὰ ἀρχηγό, οἱ ἐπίσκοποι ὁμως τῆς Ἀνατολῆς οὐδέποτε τὸ παραδέχθησαν καὶ δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν καμμιά ἀνάμιξη στὶς ὑποθέσεις τῆς περιφέρειας των. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἔννατον αἰῶνα μιὰ νέα ἀπόπειρα τοῦ πάπα ν' ἀναμιχθῆ στὶς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις τῆς Ἀνατολῆς ἔγινε ἀφορμὴ νὰ δημιουργηθῆ τὸ σχίσμα καὶ ἡ διαίρεση τῶν ἐκκλησιῶν. Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου ἦτο τότε ὁ Μιχαὴλ ὁ Γ' (842-867). Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀνήλικος τὸν ἐπετρόπευε ὁ θεῖος του Βάρδας. Ὁ Βάρδας ἤλθε κάποτε σὲ διάσταση μὲ τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον τὸν ὁποῖον καθήρεσε ἀπὸ τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον. Ὁ λαὸς ὁμως ἀγαποῦσε πολὺ τὸν Ἰγνάτιον καὶ ἄρχισε νὰ διαμαρτύρεται. Τότε ὁ Βάρδας γιὰ νὰ καθουχάσῃ τὸ λαὸ ἀνέβασε στὸν Πατριαρχικὸν

θρόνο τὸν Φώτιον, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς αὐλῆς καὶ ἀνθρώπος ἠθικὸς σοφὸς καὶ συνετὸς καὶ τὸν ἐκτιμοῦσαν ὄλοι. Ἔτσι ὁ Φώτιος χωρὶς νὰ εἶναι κληρικὸς πέρασε σὲ 6 ἡμέρες, ὄλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἱερωσύνης καὶ ἔγινε Πατριάρχης, τὴν ἐκλογὴν τοῦ δὲ ἐπεκύρωσε μιὰ τοπικὴ σύνοδος. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ ὄπαδοί τοῦ Ἰγνατίου θορυβοῦσαν καὶ δὲν παρεδέχοντο τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου, ὁ Βάρδας καὶ ὁ Φώτιος ἀπεφάσισαν νὰ καλέσουν μιὰ μεγάλη σύνοδο, στὴν ὁποία ν' ἀντιπροσωπευθοῦν ὄλοι οἱ ἐπίσκοποι γιὰ νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν. Στὴ σύνοδο δὲ αὐτὴ ἐκλήθησαν ὁ Πάπας καὶ οἱ ἄλλοι Πατριάρχαι. Ὁ Πάπας ἐθεώρησε κατάλληλη τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀναμιχθῆ στὰ ζητήματα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Ἐγραψε λοιπὸν μιὰν ἀλαζονικὴν ἐπιστολὴν στὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν κατηγοροῦσε, διότι καθήρεσε τὸν Ἰγνάτιον χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσῃ καὶ ἄλλη μία σιὸ Φώτιο τὸν ὁποῖον δὲν ἀνεγνώριζε ὡς Πατριάρχην. Συγχρόνως ἔλεγε ὅτι θὰ στείλῃ δύο ἀντιπροσώπους γιὰ νὰ ἐξετάσουν τὰ πράγματα. Ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ τοῦ Πάπα ἦταν ἄτοπη, γιὰτι οὔτε γιὰ τὴν καθάρεση τοῦ Ἰγνατίου εἶχαν ὑποχρέωση νὰ τὸν ἐρωτήσουν, οὔτε ἡ ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου ἦτο ἀντιθετὴ πρὸς τοὺς ἐκκλησιολογικοὺς κανόνας. Ὁ Φώτιος ὁμως ὁ ὁποῖος ἦτο μαλακοῦ χαρακτῆρος δὲν ἔδωσε σημασίαν στὴν ὕβριστικὴν συμπεριφορὰ τοῦ Πάπα, ἀλλὰ συνεκάλεσε τὴν σύνοδο, ἡ ὁποία ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν του, χωρὶς οὔτε οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα νὰ φέρουν καμμία ἀντίρρηση (863). Ἄλλ' ὅταν ὁ Πάπας ἔμαθε τὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου, συνεκάλεσε ἄλλη σύνοδο στὴ Ρώμη (867) ἡ ὁποία ἐκήρυξεν ἄκυρον τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου καὶ ἀφώρισε τοὺς ἀντιπροσώπους του. Ἡ ἀχαρακτήριστη αὐτὴ διαγωγὴ τοῦ Πάπα ἐπροκάλεσε μεγάλο ἔρεθισμὸ στὴν Κωνσταντινούπολη, ἀλλ' ὁ συνετὸς Φώτιος καθησύχασε τὰ πράγματα. Νέα ὁμως σοβαρωτάτη ἀφορμὴ ἐδόθη καὶ ὁ Φώτιος ἀναγκάσθηκε νὰ λύσῃ τὴν σιωπὴν του. Κατὰ τὸ ἔτος 864 δύο καλόγηροι ἐκ Θεσπλονίκης ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος, κατῶρθωσαν νὰ διαδώσουν τὸν χριστιανισμὸ στὴ Βουλγαρία καὶ πολλοὶ Βούλγαροι ἐβαπτίσθησαν μαζί μὲ τὸ βασιλεῖα τους Βόγορι. Ὁ Φώτιος ἔστειλε στὴ Βουλγαρία ἱερεῖς, γιὰ νὰ ὀργανώσουν ἅ ἐκ κλησιαστικὰ πράγματα. Ὅταν τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ Πάπας Νικόλαος, ἔστειλε καὶ αὐτὸς δικούς του ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐφέροντο ὕβριστικὰ καὶ περιφρονητικὰ πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλη-

σίας. Ἐκτὸς τούτου εἰσήγαγαν καὶ νέα δόγματα ξένα πρὸς τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν ἱερὰ παράδοσιν ὡς π.χ. ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ κ.λ.π. Τότε ὁ Φώτιος ὁ ὀποῖος ἕως τότε ὑπέμενε, ἀναγκάσθηκε ν' ἀποστείλῃ ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, στὴν ὁποία διεμαρτύρητο γιὰ τὶς αὐθαιρεσίες καὶ τὶς παρεκτροπὲς τοῦ Πάπα καὶ τοὺς παροικαλοῦσε νὰ συνέλθουν σὲ μιὰ γενικὴ σύνοδο γιὰ νὰ συσκεφθοῦν. Πράγματι ἔγινε μιὰ σύνοδος στὴν Κων)πολὴ τὸ 867 ἡ ὁποία ἀφώρισε τὸν Πάπαν καὶ ἐκείνους ποὺ συμφωνοῦσαν μαζί του. Ἔτσι ἔγινε τὸ σχίσμα καὶ διεκόπησαν ὀριστικὰ οἱ σχέσεις τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Ἀργότερα ἔγιναν πολλὲς προσπάθειες γιὰ νὰ ἐνωθοῦν οἱ ἐκκλησίες, ἀλλὰ ὅλες ἀπέτυχαν, γιὰ τὸν Πάπα ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀξιόνη τὴν ἀρχηγία τῆς ἐκκλησίας. Ὅπως εἴπαμε μὲ τὶς ἐνέργειες τοῦ Μεθοδίου καὶ τοῦ Κυρίλλου οἱ Βούλγαροι ἔγιναν χριστιανοί. Οἱ δύο αὐτοὶ μοναχοὶ ἐπενόησαν τὰ Σλαβικὰ γράμματα καὶ μετέφρασαν σ' αὐτὴ τὴ γλῶσσα τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία. Ἀργότερα ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, οἱ δύο αὐτοὶ μοναχοὶ διέδωσαν τὸν χριστιανισμό στυοὺς Σέρβους καὶ τοὺς ἄλλους Σλαῦους. Στὴ Ρωσσία ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Φωτίου ἐδιδάσκετο τὸ Εὐαγγέλιο, ἀλλὰ πολὺ λίγοι εἶχαν γίνει χριστιανοί. Ὄταν ὁμοῦς τὸ 988 ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας Βλαδίμηρος ἐβαπτίσθη καὶ παντρεύτηκε τὴ Βυζαντινὴ πριγκίπισσα Ἄννα τότε οἱ Ρῶσοι ἔγιναν χριστιανοί. Ἡ Ρωσικὴ ἐκκλησία ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κων)πόλεως, ἔγινε δὲ αὐτοκέφαλος ἀπὸ τὸ 1589.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΔΥΣΗ Ο ΛΟΓΘΗΡΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΩΝ

Μετὰ τὸν χωρισμὸν τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ μὲν Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία διετήρησε τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ δὲ Δυτικὴ ποὺ ὠνομάσθη Παπικὴ ἢ Καθολικὴ ἐκκλησία, παρεμόρφωσε τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἔπεσε σὲ μεγάλη παρακμὴ. Οἱ Πάπαι δὲν ἐφρόνιζαν παρὰ πῶς νὰ διατηρήσουν τὴν ἐξουσία τους, ἐπάνω στοὺς κληρικούς καὶ τοὺς λαϊκοὺς καὶ ζοῦσαν σὰν πραγματικοὶ ἡγεμόνες. Τὸ λαὸ τὸν κρατοῦσαν σὲ μεγάλη ἀμάθεια καὶ γιὰ νὰ δικαιολογοῦν τὶς καταχρήσεις

τους, παρεμόρφωναν τὴ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ιε-
 ρᾶς παραδόσεως. Γιὰ νὰ μὴν ἐννοῆ δὲ ὁ λαὸς τὴν ψευδῆ διδασκα-
 λία τους, ἀπηγόρευσαν τὴν μετάφραση τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐκ τῆς
 Λατινικῆς γλώσσης εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν διαφόρων λαῶν. Ἔτσι ὁ
 λαὸς ἔμεινε στὸ σκοτάδι τῆς ἀμαθείας καὶ οἱ Πάπαι τὸν ἐξεμεταλ-
 λεύοντο εὐκολα. Ἄλλὰ καὶ ἄν κανένας μορφωμένος χριστιανός,
 τολμοῦσε νὰ διαμαρτυρηθῆ γιὰ τὴν κατάσταση αὐτῆ, σκληρὰ τιμωρία
 τὸν ἀνέμενε. Γιὰτὶ οἱ Πάπαι εἶχαν κάμει ἓνα φοβερὸ ἐκκλησιαστι-
 κὸ δικαστήριον, τὴν Ἱερὰ ἐξέτασι, τὸ ὁποῖον τὸν ἐχαρκτήριζε
 ὡς αἰρετικόν, ὅποιον διεμαρτύρετο καὶ τοῦ ἐπέβαλλε τὴν πῦρ ἀπάν-
 θρωπος ποινὴς ὡς π. χ. κάψιμο στὴ φωτιά κ.λ.π. Ἔτσι εἶχαν τρο-
 μοκρατήσῃ τὸ λαὸ καὶ τὸν ἀνάγκαζαν νὰ δέχεται ὡς ὀρθὰ ὅλα τὰ
 ψεύδη ποὺ ἐδίδασκαν, οἱ κληρικοὶ τοῦ Πάπα. Μέχρι τοιοῦτου δὲ ξεπε-
 σμοῦ ἔφθασαν, ὥστε γιὰ νὰ ἐξοικονομοῦν τὰ χρήματα ποὺ ἐχρειά-
 ζοντο γιὰ τὴν πολυτελεῆ ζωὴν ποὺ ζοῦσαν, ἐδίδασκαν ὅτι οἱ χρι-
 στιανοὶ μποροῦσαν νὰ ἐξαγοράζουν τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν δικὴν τους
 καὶ τῶν ἀποθανόντων συγγενῶν τους. Κληρικοὶ τοῦ Πάπα που-
 λοῦσαν τὰ περιφρονητὰ συγχωροχάρτια ἔγγραφα δηλ. τὰ ὁποῖα
 ἔγραφαν πὼς ὅποιος τ' ἀγόραζε ἐξασφάλιζε τὴ συγχώρησι ὅχι μόνον
 τῶν ἀμαρτιῶν ποὺ ἔκαμε, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ποὺ ἔμελλε νὰ κάμῃ.
 Οἱ κληρικοὶ τοῦ Πάπα διέτρεχον τὴν γῆν τῆς Εὐρώπης καὶ ἀδιάκο-
 πα διαλαλοῦσαν σὰν ἐμπόρευμα τὰ συγχωροχάρτια, τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ
 ἐποικίλλε ἀναλόγως τῶν ἀμαρτιῶν. Τὸ κακὸ εἶχε φθάσει σὲ μεγά-
 λο βαθμὸν κατὰ τὸν δέκατον ἔννατον αἰῶνα, ἐπὶ Πάπα Λέοντος τοῦ
 10ου. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ζοῦσε στὴν πόλιν τῆς Γερμανίας Βυτεμβέργη,
 ὁ μοναχὸς καὶ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας Λούθηρος. Ὅταν λοιπὸν
 ἔφθασε στὴν πόλιν αὐτὴ ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Πάπα μοναχὸς Τέν-
 ζελος καὶ μὲ μεγάλη ἀναίδεια πουλοῦσε συγχωροχάρτια, ὁ Λού-
 θηρος ἐξανέστη γιὰ τὴν αἰσχρὰ αὐτὴ καπηλείαν τῆς θρησκείας καὶ
 ἀπεφάσισε νὰ τὴν πολεμήσῃ. Ἐκαμε λοιπὸν ἓνα κήρυγμα στὸ Μη-
 τροπολιτικὸ ναὸ τῆς Βυτεμβέργης, στίς 31 Ὀκτωβρίου 1517, στὸ
 ὁποῖον κατηγοροῦσε τὸν Πάπα γιὰ τὴν καταχρῆσιν του καὶ ἐξήγη-
 σε ὅτι ἡ πώλησις συγχωροχαρτίων, ἦτο ἀντίθετη πρὸς τὴν χριστια-
 νικὴν διδασκαλίαν. Ἐτοιχοδόλησε δὲ στὴν πόρτα τοῦ ναοῦ τὴν
 περιφρονητικὴν διαμαρτυρίαν του, ἓνα ἔγγραφο δηλ. τὸ ὁποῖον ἀπετε-
 λεῖτο ἀπὸ 95 ἄρθρα, ἢ θέσεις, διὰ τῶν ὁποίων πολεμοῦσε τὰ συγ-

χωροχάρτια και δίδασκε ότι μόνον με ειλικρινή μετάνοιαν μπορούσαν να συγχωρηθούν οι άμαρτίες και όχι με τὰ συγχωροχάρτια του Πάπα. Το έγγραφον αυτό έγινε γνωστό σ' όλόκληρον την Εύρώπην και έκαμε μεγάλη έντύπωση. Ο πάπας προσεπάθησε να ήσυχάση τὰ πράγματα και με μιὰ βούλα (έγγραφο) εκήρυξε τον Λούθηρον αιρετικόν και τον φοβέρισε πώς αν σε 60 μέρες δεν άνακαλούσε όσα έλεγε, θα τον άφώριζε. Ο Λούθηρος όμως εις άπάντησιν έκανασε δημοσία το έγγραφον του Πάπα (1520 π.Χ.). "Όταν ο Πάπας έμαθε την περιφρονητική άπάντηση του Λουθήρου τον άφώρισε. Ο Λούθηρος άντι να φοβηθῆ από τον άφορισμόν εξακολούθησε με μεγαλύτερον ένθουσιασμό να διαδίδη τις ιδέες του και έντός όλίγου απέκτησε πολλούς όπαδούς και η διδασκαλία του εξαπλώθηκε σ' όλόκληρη τῆ Γερμανία και έξω αυτής. Τότε οι ήγεμόνες και οι κληρικοί που έμειναν πιστοί στον Πάπα, για να έμποδίσουν την εξέπλωση τῆς διδασκαλίας του Λουθήρου, συνεκάλεσαν στην πόλη Βόρμς ένα συνέδριο (1521) στο όποιον εκλήθη και ο Λούθηρος και του συνεστήθη ν' άνακαλέση. Ο Λούθηρος όμως άρνήθηκε ν' άνακαλέση την διδασκαλίαν του, εκτός αν του άπεδείκνυαν ότι ητο αντίθετος προς την Αγίαν Γραφήν. Το συνέδριον αυτό καθώς και το άλλο συνέδριον που συνήλθε στην πόλη Σπάιερ (1529) αποφάσισαν να λάβουν μέτρα για να έμποδίσουν την εξέπλωση τῆς διδασκαλίας του Λουθήρου. Τότε ο Λούθηρος και οι όπαδοί του διεμαρτυρήθησαν για τις αποφάσεις αυτές των Παπικών και από τότε ώνομάσθησαν Διαμαρτυρόμενοι ή Προτεστάνται. Οι διαμαρτυρόμενοι ύπέστησαν πολλούς διωγμούς από τον Πάπα. Στη Γαλλία μόνο κατά το έτος 1562 έφονεύθησαν 60 χιλιάδες διαμαρτυρόμενοι μέσα σ' ένα μήνα. Η τρομερή αυτή σφίγη άρχισε τη κόχη του 'Αγ. Βαρθολομαίου και έμεινε γνωστή στην ιστορία ως η «Φοβερή νύκτα του 'Αγίου Βαρθολομαίου». Οι διώξεις των διαμαρτυρομένων σταμάτησαν μετά τη μεγάλη Γαλλική επανάσταση (1789) και από τότε άφέθησαν ελεύθεροι να τελούν την λατρείαν των.

Την ίδια εποχή παρουσιάσθησαν στην Έλβετία δυό εκκλησιαστικοί άνδρες ο Ζβίγγλιος και ο Κάλβινος, οι όποιοι

ἔδιδασκαν σχεδὸν τὰ ἴδια μὲ τὸν Λούθηρον, μὲ μικρὰς μόνον διαφορὰς. Καὶ ὁ μὲν Ζβίγγλιος ἐφρονεῦθη σὲ μιὰ μάχη πρὸς τοὺς ἀντιπάλους του (1531). Ὁ Καλβινὸς ὁμοίως κατώρθωσε νὰ διαδώσῃ τὴν διδασκαλίαν του σ' ὀλόκληρη σχεδὸν τὴν Ἑλβετία καὶ ἰδρῦθη νέα ἐκκλησία ἢ ὁποία ὠνομάσθη Κ α λ β ι ν ι κ ῆ. Ἀργότερα ὁ Καλβινισμὸς διεδόθη καὶ σὴν Ἀγγλία (1600) μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ διετήρησαν τὸ δῆλωμα τοῦ ἐπισκόπου, τὸν ὁποῖον εἶχαν κατοργήσει ὁ Λούθηρος καὶ ὁ Κολβῖνος. Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ὠνομάσθη Ἀ γ γ λ ι κ α ν ι κ ῆ. Ἔτσι ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία διαιρέθηκε σὲ τρεῖς ἐκκλησίας :

1) Καθολικὴ ἐκκλησία.

2) Ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρομένων (Προτεστάνται ἢ Λουθηρικοί).

3) Καλβινικὴ ἐκκλησία.

4) Ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία.

Οἱ ὀπαδοὶ τῶν τριῶν τελευταίων ἐκκλησιῶν ἀκολουθοῦν τὴν θρησκευτικὴν μεταρρύθμιση.

Ἡ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ — Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ

Μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Μωάμεθ ὁ κατακτητὴς δὲν κατεδίωξε τὸν Χριστιανισμὸν. Αὐτὸ τὸ ἔκανε γιὰ τοὺς ἑξῆς λόγους. Πρῶτον ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία δὲν μισεῖ τοὺς Χριστιανοὺς, τουναντίον παραδέχεται τὸν Χριστὸν ὡς Προφήτην. Δεύτερον ἤθελε νὰ περιποιηθῇ κάπως τοὺς χριστιανοὺς, γιατί οἱ Τούρκοι εἶχαν ἀνάγκην ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ραγιάδων. Ὁ σπουδαιότερος ὁμοίως λόγος ἦτο ὅτι ὁ Μωάμεθ ἤθελε νὰ εἶναι χωρισμένη ἡ Ἀνατολικὴ ἀπὸ τὴν Δυτικὴ ἐκκλησία, γιατί ἐφοβεῖτο μήπως μὲ τὴν ἑνωσὴν τοῦ ὁ Πάπας πείσῃ τοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης καὶ στραφοῦν ἐναντίον του. Γιαντὸ ὅταν ἐχέρησε ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διέταξε νὰ χειροτονηθῇ Πατριάρχης ὁ λόγιος καὶ συνετὸς ἄνθρωπος Γεώργιος Σχολάριος. Μετὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν του τὸν ἐδέχθη εἰς τὰ ἀνάκτορα μὲ μεγάλη ἐπισημότητα, ὅπως ἐγίνετο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων καὶ τοῦ ἔχάρισε μιὰ χρυσὴ πατερῖσα, Καὶ ὅταν ἐφευγε

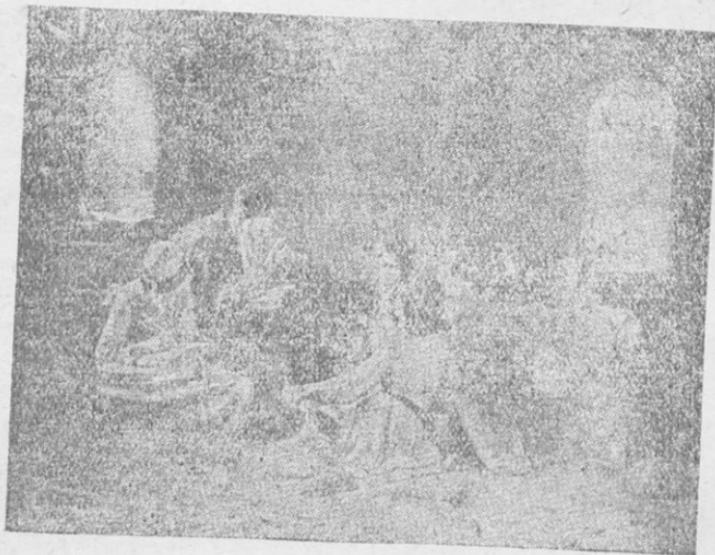
τὸν ἐβοήθησε ὁ ἴδιος ν' ἀνεβῆ σ' ἓνα ὥρατο λευκὸ ἄλογο καὶ διέταξε νὰ τὸν συνοδεύσουν οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ μέ-
 χρι τῶν Πατριαρχείων. Ὑστερα ἔβγαλε ἓνα βεράτιο (διάταγμα) διὰ τοῦ
 ὁποίου ἔδινε στὸν Πατριάρχη πολλὰ προνόμια, τὰ σπουδαιότερα τῶν
 ὁποίων ἦσαν: Ἀνεγνωρίζετο Ἐθνάρχης δηλ. ἀρχηγὸς τοῦ ὑποδοῦ-
 λου Ἑλληνισμοῦ καὶ εἶχε τὴν ἀνωτάτη διοίκηση τῶν ἐκκλησιῶν
 καὶ τῶν μοναστηρίων. Ἐδίκαζε τὶς ὑποθέσεις τῶν Χριστιανῶν. Μπο-
 κλησία διαχειριζόταν ἐλεύθερα τὴν περιουσίαν της. Ἀπηγορεύετο
 ὁ διὰ τῆς βίας ἔξισλαμισμὸς κλπ. Ὁ Πατριάρχης εἶχε στὴ δικαιοδο-
 σία του ὅλους τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς (Ἑλληνες, Σέρβους,
 Ἀλβανούς, Βουλγάρους, Σλαύους, Ἀρμενίους). Ὁ ὀργανισμὸς τῆς
 ἐκκλησίας διατηρήθη ὅπως ἦταν καὶ πρῶτα ὁ Πατριάρχης διοικοῦσε
 τὴν ἐκκλησία βοηθούμενος ἀπὸ μία σύνοδο, ἀποτελουμένη ἀπὸ 12
 Μητροπολίτες, οἱ ὁποῖοι ἐγίνοντο συνοδικοὶ μὲ τὴ σειρά. Ἐκτὸς ἀπὸ
 τὴ Σύνοδο αὐτὴ ἰδρύθη ἓνα μικτὸ συμβούλιο ἀπὸ κληρικοὺς καὶ
 λαϊκοὺς τὸ ὁποῖον ἀπεφάσιζε γιὰ ζητήματα ποῦ ἦσαν ἐκκλησιαστι-
 κά καὶ λαϊκά μαζί (γάμο, διαζύγια, ἐκπαίδευση, κ.λ.π.).

Μὲ τὰ προνόμια αὐτὰ ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία κατώρθωσε ὄχι
 μόνον τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία νὰ διατηρήσῃ, καὶ νὰ ἐξυψώσῃ τὴ
 Χριστιανικὴ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα καὶ
 τὴν ἐθνικὴν συνείδηση τοῦ Ἑλληνισμοῦ νὰ διατηρήσῃ ἀκεραίαν.
 Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ Τούρκοι πολλὰς φορὰς κατεπάτησαν τὰ προ-
 νόμια αὐτά. Πολλὰς ἐκκλησίας ἐγιναν τζαμιά, χιλιάδες Χριστιανοὶ
 ἐξισλαμίσθησαν μὲ τὴ βία, οἱ περιουσίες τῶν ἀρπάχτηκαν, ἡ τιμὴ
 τῶν ἦταν στὰ χέρια τῶν Τούρκων καὶ γενικὰ οἱ Χριστιανοὶ ὑπέφε-
 ραν τὰ πάνδεινα.

Στὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια ἡ ἐκκλησία σὰν στοργικὴ μητέρα προ-
 στάτευε τοὺς Χριστιανούς καὶ πολλοὶ κληρικοὶ ἐθυσίασαν καὶ τὴν
 ζωὴν τῶν ἀκόμη χάριν τοῦ ποιμνίου τῶν. Ἰδιαίτερα ἐμεῖς οἱ Ἑλ-
 ληνες ἂν διατηρήσαμε τὸν ἐθνισμό μας καὶ τὴ θρησκεία μας, αὐτὸ
 τὸ χροστώμα στὴν ἐκκλησία μας.

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΔΙΑ- ΤΗΡΟΥΝ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Τὰ μοναστήρια προσέφεραν πολλές υπηρεσίες στὸ ἔθνος κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας. Εἶπαμε πὼς οἱ σκλαβωμένοι Ἕλληνες ὑφίσταντο τὰ πάνδεινα ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερο

Τὸ κρυφὸ σχολεῖο

ἀπ' ὅλα τὰ κακὰ, ἦτο τὸ ὅτι τοὺς ἔκλεισαν τὰ σχολεῖα, γιὰ νὰ μείνουν ἀμόρφωτοι καὶ νὰ μὴ θυμοῦνται τὴν ἱστορία τους. Πυκνὸ σκοτάδι ἀμαθείας ἀπλώθηκε παντοῦ καὶ τὰ δυστυχημένα Ἑλληνόπουλα ὑποχρεώονταν νὰ πηγαίνουν στὰ Τουρκικὰ σχολεῖα. Στὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια ἔσωσαν τὸν Ἑλληνισμό τὰ μοναστήρια. Ἐκεῖ μὲ τὸ τρεμάμενο φῶς κάποιας καντήλας ἐμαζεύοντο φοβισμένα τὰ Ἑλληνόπουλα γύρω ἀπὸ τοὺς κολογήρους καὶ ἐδιδάσκοντο τὴ γλῶσσα τῆς θρησκείας τους καὶ ἄκουαν τὴν ἱστορία τῆς πατρίδος τους. Ἔτσι τὰ μοναστήρια μὲ τὰ κ ρ υ φ ἄ σ χ ο λ ε ῖ α ἔγιναν γιὰ πολλὰ χρόνια οἱ φύλακες τῆς παιδείας καὶ τῆς θρησκείας τοῦ ἔθνους. Στὰ μοναστήρια ἔβρισκον οἱ σκλαβωμένοι Ἕλληνες λίγη παρηγοριά ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς δουλείας καὶ τὴν γλυκεῖα ἐλπίδα πὼς κάποτε θὰ

ἐλευθερωθῶν. Στὸ μοναστήρι τῆς Ἀγ. Λαύρας ὁ Ἐπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὕψωσε τὴν σημαία τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐκάλεσε τοὺς Ἕλληνας στὸν ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας ἀγῶνα. Μεγάλῃ λοιπὸν εὐγνωμοσύνῃ ὀφείλει ὁ Ἕλληνισμὸς τοὺς ταπεινοὺς ἐκείνους μοναχοὺς ποὺ ἀποτραβηγμένοι ἀπ' τὴ ζωὴ, στίς ἀπόκοσμες γωνίες τῆς Ἑλλάδος, ἐθέρμαιναν μὲ μύριους κινδύνους, τὸ γλυκὸ ὄνειρο τῆς ἀναστάσεως τοῦ γένους.

Ἡ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἐκκλησία τῆς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διοικῆται ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως συνέβαινε ἄλλοτε, ἀφοῦ ἡ Κων]πολις ἦταν στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Γιατὸ συνῆλθε στὸ Ναύπλιον ποὺ ἦτο ἡ πρώτη πρωτεύουσα τοῦ κράτους, σύνοδος ὄλων τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπεφάσισε νὰ μένη μὲν ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐνωμένη στὴν πίστη μὲ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κων]πόλεως καὶ τίς ἄλλες ὀρθόδοξες ἐκκλησίες, ἀλλὰ νὰ εἶναι αὐτὸ κέφαλον, δηλ νὰ κυβερνᾶται μόνη τῆς. Γιὰ νὰ διατηρῆ δὲ τὸν σεβασμὸν τῆς πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τῆς Κων]πόλεως, ἀπεφάσισε νὰ λαμβάνη ἀπ' αὐτὴν Ἄγιον Μύρον. Αὐτὸ γίνεται μέχρι σήμερα. Τὴν ἀπόφασιν αὐτὴ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνεγνώρισε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὸ 1852 μ' ἓνα ἔγγραφο τοῦ ποὺ λέγεται τόμος. Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διοικεῖται ἀπὸ μία μόνιμο Σύνοδο τῆς ὁποίας προεδρεῖ ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν. Ἡ Σύνοδος αὐτὴ κατ' ἀρχὰς ἦτο πενταμελής, μετὰ τὴν προσάρτηση ὅμως τῶν νέων ἐπαρχιῶν, ἔγινε δωδεκαμελής καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα ἐπισκόπους, ἐκ τῶν ὁποίων ἕξ λαμβάνονται ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους τῆς παλαιᾶς καὶ ἕξ ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους τῆς νέας Ἑλλάδος. Ἡ μόνιμος αὐτὴ Σύνοδος διοικεῖ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Παρακολουθεῖ νὰ ἐφαρμόζονται οἱ κανόνες τῆς θρησκείας, ἐπιβλέπει τίς ἐκκλησίες καὶ τὰ μοναστήρια, προτείνει τοὺς νέους ἐπισκόπους, φροντίζει διὰ τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ κ.λ.π. Στίς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου μετέχει καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Κράτους (Βασιλικὸς ἐπίτροπος), ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει μὲν

ψηφον, ἀλλὰ συνυπογράφει τὶς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου, γιὰ νὰ ὑπάρχη συνεργασία ἐκκλησίας καὶ Κράτους, αἱ δὲ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου ἐκτελοῦνται ἀπὸ τὰ ὄργανα τοῦ Κράτους. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μόνιμον Σύνοδον, ὅταν πρόκειται γιὰ πολὺ σοβαρὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα καὶ ἐνδιαφέρουν ὅλην τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, συγκαλεῖται καὶ ἡ Ἱεραρχία, ἡ ὁποία εἶναι μιὰ μεγάλη Σύνοδος καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς, αὐτοκέφαλες εἶναι καὶ οἱ ἐκκλησίες τῆς Σερβίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Κύπρου, κ.λ.π. Ἡ ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ ἐτῶν εἶχε μόνη τῆς διακόψει τὶς σχέσεις τῆς μὲ τὸ οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἐλέγετο Σχισματική, διοικεῖτο δὲ ἀπὸ ἑνα ἑξαρχον, ὁ ὁποῖος διέμεινε στὴν Κων/πολη. Τὸ 1945 ὁμως ἡ Βουλγαρικὴ ἐκκλησία ἐζήτησε συγγνώμην ἀπὸ τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον ἐδέχθη καὶ ἔτσι ἔπαυσε τὸ Βουλγαρικὸ σχίσμα.

ΤΑ ἌΛΛΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ποὺ ἐδρεύει στὴν Κων/πολη καὶ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον καὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ὀρθοδόξιας, ὑπάρχουν καὶ τὰ ἐξῆς ἀκόμη Πατριαρχεῖα: Τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἱεροσολήμων καὶ τῆς Ἀντιοχείας. Τὰ τρία αὐτὰ Πατριαρχεῖα σιγὰ-σιγὰ παρήκμασαν γιὰτὶ οἱ χώρες αὐτὲς κατελήφθησαν ἀπὸ ἄλλοθρήσκους καὶ οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ λιγόστευσαν πολὺ. Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τοὺς Ἀραβας, τοὺς Μαμελούκους καὶ τέλος τοὺς Τούρκους, ἐξασθένησε πολὺ γιὰτὶ δὲν ἀπέμειναν παρὰ 50—60 χιλιάδες χριστιανοὶ καὶ τοῦτο γιὰτὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐξισλαμίσθησαν διὰ τῆς βίας ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν. Ὁ Πατριάρχης τῆς Ἀλεξανδρείας φέρει τὸν τίτλον τοῦ «δεκάτου τρίτου τῶν Ἀποστόλων» καὶ προσφωνεῖται μακαριώτατος.

Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀντιοχείας ἔβησε κι' αὐτὸ γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους καὶ ἀγωνίζεται νὰ κρατήσῃ στὴν ὀρθόδοξο ἐκκλησία τοὺς χριστιανούς τῆς Συρίας, τοὺς ὁποίους οἱ Διαμαρτυρούμενοι καὶ οἱ Ἀραβες φροντίζουν μὲ κάθε τρόπο νὰ πάρουν στὴν ἐκκλησία τους. Σήμερα τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιοχείας ἐδρεύει στὴ Δαμασκό.

Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἱερουσαλήμ. Εἶναι τὸ ἀρχαιότερο καὶ ὀνομαστότερο, γιατί στήν περιοχή του βρέθηκαν τὰ ἱερώτερα σύμβολα τοῦ (Χριστιανισμοῦ ὁ τάφος τοῦ Σωτήρος, κ.λ.π). Ἐπειδὴ δὲ ἀνεκαθεν ἐγίνοντο ἀγῶνες τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν γιὰ τὴν ἐπικράτηση στὰ ἱερὰ προσκυνήματα, τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἱερουσαλήμ ἐπάλαψε σκληρὰ καὶ παλεύει ἀκόμη γιὰ τὴν διατήρησιν αὐτῆς ἐν δικαιοδοσίᾳ τοῦ τὰ ἱερὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ κειμήλια. Μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον τὴν Παλαιστίνην κατέχουν οἱ Ἄγγλοι, οἱ ὁποῖοι δείχνουν σὶν Πατριάρχῃ σεβασμὸν καὶ εὐλάβειαν. Τὸ οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὰ προνόμια ποὺ εἶχε κατὰ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς, ὑπεστήριξε καὶ τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα καὶ πρὸ παντὸς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἱερουσαλήμ σὶς δύσκολες στιγμῆς. Γιαντὸ ἂν καὶ τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα εἶναι ἀνεξάρτητα καὶ διοικοῦν τὶς ἐκκλησίες τους μὲ δικὰς τους τοπικὰς Συνόδους, δείχνουν κάποιον σεβασμὸν σὶν οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ποὺ εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς ὀρθοδοξίας. Στὰ τελευταῖα χρόνια ὠνομάσθησαν Πατριάρχαι καὶ ἄλλοι ἀρχηγοὶ αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν. Ὅπως τῆς Ρωσίας, τῆς Σερβίας καὶ τῆς Ρουμανίας, ἐνῶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα τῆς Ἀλβανίας δὲν ἐκανόνισθη ἀκόμη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τ Ε Λ Ο Σ

0020560978
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΡΤΕΛΛΟΥ
ΣΤΟ ΔΕΛΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΕΤΡΟΥ Κ. ΡΑΝΟΥ
 ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5ε· ΤΗΛ. 25-175

ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

A. ΚΟΧΤΟΜΑΡΗ - Α. ΜΠΑΜΠΑΛΗ	Αριθμητικά Προβλήματα	Γ'	Τάξ.	2.600
»	»	Δ'	»	2.600
»	»	Ε'	»	3.600
»	»	ΣΤ'	»	2.600
»	Γεωμετρία	Ε'	»	2.600
»	»	ΣΤ'	»	2.600
»	Γεωγραφία Ελλάδος	Δ'	»	3.600
»	» Ηπείρων	Ε'	»	3.600
»	» Ευρώπης	ΣΤ'	»	3.600
»	Φυσική Πειραματική και Χημεία	Ε'	»	3.000
»	»	ΣΤ'	»	3.000
»	Ελλην. Ιστορία	Γ'	»	2.600
»	»	Δ'	»	2.600
A. ΜΗΑΜΠΙΑΛΗ	Παλαιά Διαθήκη	Γ'	»	2.600
»	Καινή	Δ'	»	2.600
»	Εκκλησιαστική Ιστορία	Ε'	»	3.000
I. ΦΩΚΙΤΟΥ	Leçons Françaises 1ον, 2ον έτος Γυμ.			4.500
»	Lectures 3ον, 4ον »			4.000
»	45 Leçons Ε'			5.000
»	38 ΣΤ'			5.000
»	Γαλλική Γραμματική δι' έλης τής τάξεως έκδ. 4η δερ.			6.000
»	Ιστορία του έμποριου			4.000
»	Le Français illustre 1er Partie			3.000
»	2éme			4.000
ΕΥΦΡ. ΔΟΝΤΟΥ	Απαντα Ηπεικικού Θεάτρου			15.000
»	Κωμωδίες			3.500
»	Δράματα			3.500
I. ΣΑΡΡΗ - Δ. ΤΡΟΒΑ	Όδηγ. Καλών εκθέσεων έκδ. 1947			15.000
»	» Τόμος Β'			7.500
I. ΣΑΡΡΗ	Υποδείγματα Εκθέσεων			3.000
ΠΑΥΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ε.	Ανόμαλα Ρήματα Γ' έκδ. 1947			7.500
»	Αρριανός Καίμενος μετά σχολίων			3.500
»	Λυκούργου κατά Λεωκράτους και Ισοκράτους			3.500
»	προς Φίλιππον έπιστολαί Καίμενος μετά σχολίων			3.500
»	Μετάφρασις Αρριανού μετά παρατηρήσεων			2.500
»	Λυκούργου και Ισοκράτους			2.500
I. ΣΑΡΡΗ, Α. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Π. ΚΑΤΟΠΟΔΗ	Μετάφρασις Κρίτωνος			2.500
»	» Κύρου ανάδασσις			3.000
»	» Λυσίου Λόγοι			3.500
»	» Ξενοφώντος Ελληνικά Α'			2.500
»	» Β'			2.500
»	» Ισοκράτους Λόγοι			3.000
A. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	Μετάφρασις Όιδίπυ Μεταμορφώσεως			2.500
»	Καίσαρος De bello Civili			2.000
Π. ΧΑΤΖΗ	Γνωμικά Μεγάλων Ανδρών			2.000
Δ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ	Συναπτική Παγκ. Ιστορία			3.000